

Emperyalist Yeniden Paylaşım ve Devrimci Dinamikler...

Kimse düş gücünü kısırlaştırmasın; yaşlı dünyamız daha pek çok "Uluslararası Tugay" görecektir. Ve o zaman, bugün bize salt teorik gibi görünen görevlerin nasıl ete kemiğe büründüğüne de tanık olacağız

Bölgemiz Ortadoğu yeniden paylaşım mücadelelerinin düğüm noktası konumundadır. Sahip olduğu büyük enerji kaynakları, dünyanın diğer sorunlu alanları olan Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya ile bağlantıları, stratejik ulaşım yollarının kesişim noktası olması ve büyük nüfusu ve pazar potansiyeli ile Ortadoğu, emperyalistler arası yeniden paylaşım çatışmalarının, emperyalizme ve yerli oligarşilere karşı mücadelelerin giderek büyüyeceği ve derinleşeceği başlıca bölge olmaya adaydır.

Emperyalist Yeniden Paylaşım ve Devrimci Dinamikler...

Reel sosyalist ülkelerin 1990 başında çöküşü ile birlikte, sadece emperyalist ülkeler için değil, tüm dünya açısından yeni bir tarihsel sürecin kapısı sonuna değin aralanırken ilk elde göze çarpan olağanüstü karmaşık bir siyasal ve moral atmosferin ortaya çıkışıydı.

1917'den itibaren Büyük Ekim Devrimiyle birlikte insanlığın kaderinin belirleyici gücü haline gelmiş, kurtuluş umudunun somutlaşmış ifadesi olan sosyalizm bir

anda her cephede olağanüstü bir geriye düşüş yaşamıştı.

Emperyalist güçlerin yoğun ideolojik ve siyasal saldırganlığı ile birleşen bu durum, başta proletarya olmak üzere tüm ezilen halklar ve kesimlerin gelişen yeni tarihsel sürecin doğrultusunu, ilerici insanlığın önüne çıkaracağı tehlikeleri ve tarihin belki de en karanlık dönemlerinden birini yaşatacağını görmelerini engellemiştir. “İnsan hakları”, “demokrasi”, “refah” söylemlerinin yarattığı siyasal ve moral sis bulutu bir anda tüm gerçeklerin, emperyalist kapitalist sistemin inanılmaz yıkımlarla, barbarlıkla dolu tarihsel gelişim seyrinin üzerini örtmüştü.

Aradan geçen on yılı biraz aşan kısa sayılabilecek süre, içine girilen yeni tarihsel sürecin yaşamın her alanındaki anlamının kavranabilmesini, gelişmelerin yönünün her insan için az ya da çok görülebilmesinin verilerini sunmuştur. Bilinçlerdeki sis bulutları yavaş da olsa artık dağılmaktadır. En azından giderek artan ölçüde biliniyor ki; emperyalist-kapitalizmin egemen olduğu günümüz dünyasını tanımlayacak kavramlar “insan hakları, demokrasi ve refah” değil, sömürgeci savaşlar, yoksulluk, toplumsal çürüme, gelecek umudunun yitirilmesi ve yıkımdır. Emperyalist-kapitalist sistemin patronlarının kendi aralarında ve ezilen sınıflara ve halklara karşı giriştikleri mücadeleler kaçınılmaz olarak dünyanın her köşesindeki emekçilerin günlük hayatını tarihin belki de hiç bir döneminde olmadığı kadar belirliyor. Yaşanan yoğun yıkım, yoksulluk, paylaşım savaşları, yaşamın her alanını kuşatmış olan emperyalist politikalar her emekçiyi günlük olarak bu emperyalist müdahaleler karşısında şu ya da bu biçimde tavr almaya zorluyor.

Emperyalist-kapitalist dünya sistemin yarattığı ilişkiler tablosunun tüm ilişki ve çelişkilerinin bileşkesini en çarpıcı biçimde sunan alan ise uluslararası ilişkiler ve paylaşım mücadeleleri alanıdır. Günümüzde emperyalist-kapitalist sistemin genel karakteri hemen her önemli gelişmeyi hızla yerelden genele, yani uluslararası alana taşımakta, tüm insanlığa mal etmekte, proletarya ve tüm emekçiler şu ya da bu biçimde ve ölçüde bu sorunların tarafı haline gelmektedir.

Başta proletarya olmak üzere tüm emekçi insanlığın genel olarak sisteme, özelde ise emperyalist paylaşım mücadelelerinin yarattığı sonuçlara-yıkımlara karşı gelişen tavrı giderek esas olarak öfke ve tepki ile karakterize olmaktadır. Fakat, emekçilerin büyüyen tepkileri bugün daha çok el yordamı ile ve çoğu durumda sistem içi rakip güçlerin ideolojik yönlendirmelerinin etkisi altında bozularak biçimleniyor.

İnsanlığın yegane kurtuluş yolu olarak devrimci sosyalizmin temel görevlerinden biri bu durumu tersine çevirmektir. Bu noktada, sistemin tüm çelişkilerinin, kırılma noktalarının ve gelişim doğrultusunun doğru tespiti özel bir önem

taşımaktadır. Devrimci gelişmeyi sağlayacak, emperyalistlerin yarattığı sis bulutunu dağıtacak mücadeleler bu çelişki ve kırılma noktaları üzerinden gelişebilir.

Bu bağlamda emperyalist güç odaklarının uluslararası alandaki paylaşım mücadelelerinin içeriğinin, taşıdıkları çelişkilerin ve devrimci olanakların açığa çıkarılması; emekçilerin bu çelişkiler ve mücadeleler karşısında giderek billurlaşmakta olan ve milyonlarca insanı harekete geçiren mücadelelerine devrimci içerik kazandırılmasında özel bir önem taşıyor.

Devrimci sosyalizm 1990 sonrası gelişmeleri sadece emekçi sınıfların bilincinde yarattığı olumsuz sonuçlar nedeniyle değil, dünya çapında tüm insanlığın kaderi üzerinde nesnel olarak yarattığı muazzam değişimler nedeniyle de özel olarak önemsiyor.

Bu noktada, çeşitli çalışmalarda '90 sonrası gelişmelerin anlamı ve değişik boyutları irdelendi.

Uluslararası alanın oldukça hareketlendiği ve emperyalistler arası paylaşım mücadelelerinin artık açıktan ve giderek daha da keskin biçimler kazandığı son süreç, bu gelişmelerin daha billurlaşmış ve bütünlüklü olarak değerlendirmesini zorunlu kılıyor.

1990 Sonrası Gelişmelerin Arka Planı

II. Paylaşım Savaşının ardından Doğu Avrupa'da, Çin, Vietnam ve Kore'de kazandığı zaferlerle bir dünya sistemi haline gelen sosyalizm, kapitalizmin dünya üzerindeki egemenliğini ağır biçimde darbeleyerek, iki kutuplu bir dünya yarattı. Artık esas olarak emperyalizmin belirleyici olduğu dünya tablosu ortadan kalkmış ve tüm uluslararası dengeler sosyalist kamp-kutup ile emperyalist sistem-kutup arasındaki ilişki ve çelişkilere bağlı olarak yeniden biçimlenmişti. Bu durum kaçınılmaz olarak emperyalist sistemin iç yapısını ve ilişkilerini de belirlemiş, emperyalist sistem içi ilişkiler kendi aralarındaki çelişkilerin öne çıkarılması temelinde değil, esas olarak sosyalist sistemin ve ulusal/halk kurtuluş mücadelelerinin büyümesinin durdurulması ve geriletilmesi temelinde biçimlenmiştir. Savaştan emperyalist sistemin hegemonik gücü olarak çıkan ABD öncülüğünde sistemin yeniden inşası ve devamlılığının sağlanmasında genel bir uzlaşma sağlanmıştır. 1945 ile 1990 arası sürecin tüm kurumları, ilişkileri, çelişkileri ve çatışmalarıyla esas olarak reel sosyalist sistem ile ABD etrafında toparlanmış olan emperyalist sistemin mücadeleleri etrafında şekillenmiştir.

Günümüz dünyasını, özellikle son on yılı aşkın süreyi biçimlendiren ana olgular esas olarak 1945 sonrasında oluşan bu tablo içinde biriken çelişkilerin ürünüdür.

Özellikle de 1960'larda açıkça boy veren ve 1970'li yılların başından itibaren hızla derinleşen, emperyalist-kapitalist dünyada ve reel sosyalizm pratikleri de dahil olmak üzere ML'i referans alan güçler ve emek hareketindeki çelişki ve değişimlerin ürünüdür.

Kısa bir özet yapacak olursak;

Emperyalist-kapitalist sistem açısından 1945 sonrası oluşan dengelerin parçalanmaya başlamasında kritik eşik 1970 başlarında emperyalist-kapitalist sistemin yapısal kriz olarak da tanımlanan sürecinin başlamasıdır. Aslında nasıl tanımlanırsa tanımlansın olan şey, emperyalizmin genel bunalımının ağırlaşmış biçimiyle ortaya çıkmasıdır. Bunalım ya da yapısal kriz emperyalizm için gel-geç bir durum değil, onun karakteristik bir özelliğidir. Ona içkin bir özelliktir. 1945'ten 1970'lere değin yaşanan geçici gelişme dönemi, II. Paylaşım Savaşının yarattığı büyük yıkımın ardından, kapitalist sermaye için büyük kar oranları ile değerlendirileceği geniş alanların açılmasından kaynaklanmıştır. Emperyalist savaşların çıkış nedenlerinden biri de zaten budur. Bir kısım sermaye savaş sürecinde değersizleşirken, bir bölümü de olağanüstü ölçüde merkezileşir ve savaş sonrasında değerlendirileceği büyük alanlar açılır. 1945-70 arası dönemdeki kapitalist gelişmesi esas olarak bu temelde gerçekleşmiştir (I. Paylaşım Savaşından sonra 1920-29 arası süreç de böyle bir balayı dönemidir).

1968-73 arası yıllar bu gelişme döneminin tüm unsurlarının keskin bir biçimde düşüşe geçtiği, emperyalizmin bunalımlı işleyişinin olağan sonuçlarının yeniden olgunlaştığı yıllar olmuştur. Sermayenin 1945 yılları sonrasında tutturduğu yüksek kar oranları keskin bir düşüş yaşamış, genişletilmiş yeniden üretimin olanakları ciddi ölçülerde daralmıştır. Bunun sonucu olarak 1945 sonrası emperyalist-kapitalist dünyayı düzenleyen Bretton-Woods vb. iktisadi mekanizmaların kapsamlı biçimde çözülmesi süreci başlamıştır. Sadece bu değil, emperyalist-kapitalist ülkeler arasındaki çelişkiler bloklaşmanın ipuçlarını ortaya koyan tarzda gelişmeye, 1945 sonrasında tartışmasız olan ABD hegemonyası açıkça tartışılmaya ve aşındırılmaya başlanmıştır. Gelişen ulusal ve halk kurtuluş mücadeleleri kapitalist pazar alanlarını parça parça koparıp alırken, emek hareketi de en güçlü olduğu konuma ulaşmış, emperyalist ülkelerde yaşanan 1968'deki devrimci gelişmeler, kültürel ve sosyal karşı koyuş vb., sistemin dayanaklarının hızla parçalanmaya başladığını ortaya koymuştur.

1970'li yıllar sistem açısından bu faktörlerin derinleştiği ve bunlara karşı arayışların yoğunlaştığı, parça parça karşı saldırının ve toparlanma çabalarının geliştiği yıllar olmuştur. Bu çabalar 1970'lerin sonu, '80'lerin başında kapsamlı bir restorasyon programına dönüştürülmüştür. Ekonomide neoliberalizm, siyaset

alanında yeni-sağ, kültürel alanda postmodernizm, askeri alanda yıldız savaşları ve düşük yoğunluklu savaş vb. temel öğelerden oluşan restorasyon programı büyük paylaşım savaşlarının sonrasında yaşanan balayı dönemlerinin (1920-29, 1945-70) benzeri koşulları değil, esas olarak krizi yönetmeyi vaat ediyordu. (Geçici de olsa rahatlatma yaratabilecek yeni bir emperyalistler arası paylaşım savaş M. Çayan yoldaşın Kesintisizlerde ortaya koyduğu üzere artık mümkün olmadığı gibi, sosyalist sisteme dönük bir fetih savaşının astarının yüzünden pahalı olduğu açıktı.) Kriz verili koşullarda geçici de olsa ciddi ölçülerde zayıflatılamazdı. Bunun yerine onu yönetmek; yani sistemin mevcut mekanizmalarının tümüyle parçalanmasını engellemek, sosyalist sistem, ulusal/halk kurtuluş hareketleri ve emek hareketinin ilerleyişini durdurmak, karşı ataklarla mevzi kazanmak, dünya kapitalist ekonomisini neoliberal politika temelinde yeniden düzenleyerek kar oranlarının düşüşünü engellemek, kısmi ilerlemeler sağlamak, vb. hedeflenmekteydi.

1980'li yıllar restorasyon programının devreye sokulduğu, bu programı bozguna uğratabilecek yegane güç olan devrimci ve sol güçlerin bu süreçte gelişmeleri tam olarak kavrayamadığı ve kendi iç dinamiklerinde yaşanan gerileme ve çözülme nedeniyle giderek etkisizleştikleri, güçlü bir karşı koyuş geliştiremedikleri, tersine mevzi kaybettikleri, emperyalist-kapitalist sistemin ise bütünlüklü olarak bu temelde yeniden düzenlendiği yıllar biçimlendi. (Restorasyon programının temel öğeleri ve gelişim seyri S. Barikat'daki başka çalışmalarda ana hatlarıyla da olsa irdelendiği için burada girmeyeceğiz.)

Elbette, günümüz tablosunu hazırlayan faktörler sadece bununla sınırlı değildir. Bu süreç aynı zamanda hem reel sosyalist sistem içinde hem de emperyalist kapitalist sistem içinde kırılmaların, farklı eğilimlerin, yeni merkezkaç dinamiklerin-kurumların ve çelişkilerin mayalanıp geliştiği bir süreç olmuştur. Reel sosyalist sistemin SSCB ve Doğu Avrupa'da revizyonist çürümeyle sakatlanması, Çin-SSCB ayrışmasının sistemi parçalaması, Çin'in 1960'ların sonlarından itibaren uluslararası alanda emperyalist güçlerle birlikte davranma eğilimi içine girmesi, Küba'nın da içinde yer aldığı uluslararası proleter devrimci hareketin ortaya çıkışı, Afrika, Asya ve Latin Amerika'da ulusal/halk kurtuluş devrimlerinin emperyalist sistemden yeni parçalar koparması, emperyalist sistemde; savaşla çöküntüye uğramış güçlerinin toparlanması, Avrupa'lı emperyalistlerin küçük adımlarla da olsa ABD vesayetini kurtulma çabaları, bu doğrultuda AET'nin kuruluşu ve sistem içinde ABD etkisinin giderek zayıflama yoluna girmesi, vb... gelişmeler de son on yılın değişimlerinin arka planını hazırlayan faktörlerin ilk elde akla gelenleridir. Bunların bir bölümü reel

sosyalizmin çöküşünü hazırlayan ve hızlandıran faktörler, bir kısmı ise 1990 sonrası emperyalist sistemin biçimlenişinde belirleyici faktörler olsalar da, 1990'lara kadar varolan dünya statükolarında belirleyici değişimler yaratan faktörler olamadılar. Dünya 1990'lara kadar esas olarak 1945-50 yılları arasında sosyalist ve kapitalist sistem arasında oluşan statükolar ekseninde biçimlendi.

Bu bağlamda, reel sosyalizmin 1990'da-ki çöküşü, adeta gordiom düğümünü kesen kılıç rolünü oynamıştır. Bu çöküş, biriken tüm değişim dinamiklerinin zincirlerinden boşalması ve dünyanın yeniden biçimlenmesinde keskin bir dönemeç noktasıdır.

1990 başlarında reel sosyalist sistemin çöküşü ve sosyalist hareketin büyük geriye düşüşü tüm insanlık açısından dünya çapında yeni bir eşik noktasıdır. Yeni bir emperyalist paylaşım sürecinin ve insanlığın kapsamlı biçimde moral ve toplumsal krize sürüklenmesinin kapıları ardına değin açılmıştır. 150 yıllık sosyalist emeğin yarattığı değerlerin, birikimlerin bir anda ayaklar altına alınması, devrim ve sosyalizm güçlerinin oldukça zayıf bir konuma düşüşü, sistemin gerici-faşist saldırıları, ideolojik manipülasyonları ve çürütme politikaları ile birleştiğinde tam bir alaca karanlık tablosu ortaya çıkmıştır.

1990 Sonrası Yeni Tarihsel Süreçte Emperyalist-Kapitalist Dünyayı Biçimlendiren Dinamikler; Yeniden Paylaşım Mücadelesi Emperyalist Restorasyon Programı ve Sistem Karşısı Muhalefet

1990 sonrası yeni sürecin alaca karanlık tablosunun bir yanını 1917 Büyük Ekim Devrimi ile parçalanan emperyalist-kapitalist dünya egemenliğinin, reel sosyalizmin çöküşüyle (birkaç örnek dışında) esas olarak yeniden kurulması oluşturuyor. Diğer yanını ise emperyalist-kapitalist sistemin bütün aktörlerinin bu düşüş karşısındaki reflekslerinin sonuçları oluşturmaktadır.

Çöküşle birlikte dünya çapında oluşan yeni nesnel zemin, geride bırakılan süreçte biçimlenmiş olan tüm ilişki denklemlerinin önemli ölçüde geçersizleşmeleri, ya da yeniden kurgulamaları gereğini ortaya çıkarmıştır. 1945-90 yılları arasında tüm iç dengeleri ve politikaları esas olarak reel sosyalizm ve ulusal/halk kurtuluş mücadelelerine bağlı olarak biçimlenmiş olan emperyalist-kapitalist sistemin aktörleri reel sosyalizmin çöküşü ve sosyalist hareketin genel gerileyişi ile birlikte oluşan yeni dünya tablosu karşısında, kaçınılmaz olarak kendi iç işleyişlerini ve tüm dünya çapındaki yönelimlerini yeniden biçimlendirmek zorunda kalmışlardır.

1990 sonrasında dünya çapındaki ilişki ve çelişkiler, oluşmakta olan yeni dengeler (ya da dengesizliklerde diyebiliriz) başlıca üç öge tarafından biçimlendirilmektedir.

Bunlardan birincisi, reel sosyalist sistemin varlığı ve büyük ulusal ve halk kurtuluş mücadeleleri karşısında, sistemin her alanda en büyük gücü olan ABD'nin arkasında saflaşma, onun hegemonyasını kabul etme, çelişkilerini açıkça ve çatışmalı olarak ortaya koymama temelindeki emperyalist dünya işleyişinin, reel sosyalizmin çöküşüyle birlikte gereksiz hale gelmesi ve parçalanmaya başlanmasıdır. Emperyalist sistemi kasan ve zorunlu bir birlik ilişkisi içine sokan reel sosyalist sistemin ortadan kalkması ile birlikte çelişkiler ve rekabet açıkça ve çatışmalı olarak ortaya konmaya başlanmış, sistem içi dengeler, ilişkiler, saflaşmalar yeniden biçimlenme yoluna girmiştir. Dünya emperyalistler arası yeniden paylaşımın oldukça çatışmalı bir arenasına dönüşmüştür ve dünya kapitalist sisteminin tüm ilişki ve çelişki, denge ve denklemlerini belirleyen başlıca öğelerden biri bu mücadeledir.

İkinci öge, 1980 başlarında devreye sokulan emperyalist restorasyon programıdır. Bu restorasyon programının bileşenleri (neoliberalizm, yeni-sağ ve postmodernizm, vb.), 1990'lı yıllardan bu yana ortaya çıkan yeni koşullara ve yeniden paylaşımın çatışmalı ve her alanda çatallanmaları geliştiren mantığına uygun olarak sürekli bir değişim içinde olmasına ve pek çok alanda zemin kaybetmesine rağmen hala emperyalist-kapitalist dünyayı biçimlendiren temel politikalarıdır.

Dünya çapındaki ilişki ve çelişkileri, denge ve denklemleri biçimlendiren üçüncü ve henüz oldukça zayıf olan, fakat giderek oldukça yavaş da olsa toparlanan ve güç kazanan diğer öge ise sosyalist hareketin de içinde yer aldığı sistem karşıtı hareketlerdir. Bu hareketlerin bir bölümü (islamcı hareket, küreselleşme karşıtı hareketin bileşenlerinin bir bölümü vb.) ilerici değildir ve esasen sistem içi de sayılabilirler; sınıfsal duruşları ve siyasal çizgileri itibariyle anti-kapitalist özellikleri bulunmamaktadır. Sosyalist, sol ve demokratik, anti-kapitalist vb.. güçler ise henüz sağlam ve zafere ulaşabilmiş bir örnek yaratamamış olsalar da dünyanın her yanında giderek artan etkinlikler geliştiriyorlar. Bu çabalarla birlikte tüm dünya çapında toplumsal yaşamın çeperine itilen ilerici güçler giderek daha fazla ölçüde gündeme giriyorlar, gündem yaratıyorlar, hesaba katılması gereken güçler hale geliyorlar.

Bu üç ana zemin üzerinden gelişen dünya çapındaki ilişki ve çelişkilerin 2003'de ortaya çıkardığı dünya manzarası karmaşıktır. Ancak 1990 başlarında emperyalistlerin yaydığı sahte puslu söylemlerin geçersizliğini ortaya koyan, büyük belirsizlikleri ortadan kaldıran ve dünyanın gidişatına ilişkin bir düşünsel iskelet oluşturacak kadar veri de oluşmuştur.

Yeni Tarihsel Süreçte Emperyalist-Kapitalist Dünyayı Biçimlendiren Temel Dinamiklerden Biri Olarak Yeniden Paylaşım Mücadelesi

Her kapitalist için en önemli dürtü ve hedef kar oranlarını azamileştirmektir ve bunun aracı ise pazar alanları üzerinde egemenlik sağlanmasıdır. Pazar alanları üzerinde hakimiyet mücadelesi hem tek tek her kapitalist devletin iç pazarının ele geçirilmesi biçiminde, hem de başka ülkelerin pazarlarına sömürgeleştirme ve yeni-sömürgeleştirme yoluyla el koyma biçiminde tüm kapitalizm tarihinin belirleyici olgularından biri olmuştur. 1800'lerin sonu, 1900'lerin başında kapitalist sistem emperyalizm aşamasına ulaştığında, Avrupa ve Kuzey Amerika kökenli olan emperyalist-kapitalist ülkeler birbirleriyle çok büyük çatışmalara girişmeden dünyanın geri kalan tümüne sömürgeleştirme ya da yarı-sömürgeleştirme yoluyla el koymuşlardı. El konulacak yeni pazarın kalmadığı bu andan itibaren pazarların paylaşılması mücadelesi, bir yeniden paylaşım mücadelesi olarak gelişebilirdi. Ve kapitalizmin eşitsiz gelişme ve kar oranlarını azamileştirme yasalarının kaçınılmaz işleyişi sonucu olarak pazarların yeniden paylaşımı da kaçınılmaz bir şeydi. Mevcut pazarlarında büyüyüp gelişen emperyalist tekellerin yeni pazar alanlarının ele geçirilmesi yoluyla daha büyük kar oranlarına ulaşma isteği, zayıf tekellerin büyümek için daha büyük ve korumalı pazarlar elde etme çabası, vb. bir dizi etken yeniden paylaşım mücadelelerini tetiklemiştir. 20. yüzyılda yaşanan iki büyük dünya savaşı (Yeniden Paylaşım Savaşı) kapitalizmin bu işleyişinin insanlık için büyük acı ve yıkımlar getiren sonucudur. II. Paylaşım Savaşı sona erdiğinde kapitalist sistem içindeki paylaşım ABD'nin kesin hegemonyası altında İngiltere ve Fransa'nın katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu paylaşımın ve bununla birlikte ortaya çıkan emperyalist-kapitalist sistemin biçimlenişinin özellikleri pek çok çalışmamızda ve özet olarak yukarıda ortaya konmuştur. 1960 ve '70'lere gelindiğinde II. Emperyalist Paylaşım Savaşından yenik çıkan emperyalist ülkeler toparlanmış ve savaştan galip çıkmasına rağmen önemli avantajlarını kaybederek çıkan emperyalist ülkeler yeniden güç kazanmış olmasına rağmen pazarların yeniden kapsamlı biçimde paylaşımı için nesnel zeminlerin oldukça daraldığı açıkça ortadaydı. 1945 sonrasında emperyalistler arasında pazarların yeniden paylaşımı mücadelesinin sınırlarını minimuma indiren başlıca faktör dev dünya sosyalist bloğunun ortaya çıkışı ve tek tek her emperyalist ülke için pazarları (daha da ötesinde sistemin bütünü) tehdit eden asıl ögenin sosyalist blok ve gelişen devrimci ulusal ve halk kurtuluş mücadeleleri olmasıydı. Bu nedenle, 1945-90 arası süreçte emperyalistler açısından pazarların korunması söz konusuydu ve bu koruma esas olarak sosyalist sisteme ve tüm

dünyada gelişen devrimci mücadelelere karşıydı. Emperyalistlerin kendi aralarındaki paylaşım mücadelesi ise oldukça dar bir alanda daha çok nüve halindeki bloklaşma eğilimleriyle, özellikle ABD'nin pazar alanlarının ekonomik rekabet yoluyla kemirilmesi vb. yollardan yürümüştür.

Reel sosyalizmin çöküşü ve devrimci güçlerin gerilemesiyle birlikte, emperyalistler açısından tek tek pazar alanlarını ve sistemin bütününün varlığını tehdit eden başlıca tehlike en azından şimdilik kaydıyla ortadan kalkmıştır ya da somut ve açık bir tehlike olmaktan uzaktır. Böylece sosyalizm tehlikesi karşısında ABD'nin arkasında saf tutmanın gereği ortadan kalkmıştır. İkincisi, II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan yenik çıkanlarda dahil olmak üzere tüm emperyalist ülkeler toparlanmış ve ABD'nin 1945'lerden bu yana belirlediği emperyalist düzen içinde gelişmelerinin sınırlarına varmışlardır. Üçüncü bir faktör olarak emperyalist ülkeler arasına Rusya ve Çin gibi değişik düzeylerde de olsa iddialı ve gelişmek için hızla yeni pazar alanlarına ihtiyaç duyan iki ülke daha katılmıştır. Bu koşullar altında, diğer emperyalist ülkeler açısından ABD arkasında saf tutmanın gereği ortadan kalkmıştır. Ortaya çıkan yeni koşullar altında ABD hegemonyası diğer emperyalist ülkeler için bir yükten, yeni pazar alanlarına ulaşmanın önünde bir engelden başka bir şey değildir. Aynı durum, ABD içinde geçerlidir. 1945 sonrasında savaştan en güçlü emperyalist devlet olarak çıkan, yıkılmış Avrupalı emperyalistlerin tüm sömürgelerine ve pazar alanlarına el koyma imkanı olan ABD, dev sosyalist blok ile ulusal ve halk kurtuluş mücadeleleri karşısında, diğer emperyalist ve sömürge ülkelerin tümünden kaybedilmemesi için onlara yardım etmiş, bir ölçüde ayağa kaldırmış, dolayısıyla diğer emperyalistlerin pazar alanlarına gücüne nazaran daha sınırlı müdahaleler geliştirmiş, gerek diğer emperyalistlerin, gerekse zaman zaman daha sınırlı ölçüde yeni-sömürgelerin kimi ayrıkçı tavırlarını tolere etmek, gücünün kemirilmesi karşısında zorunlu bir sabır göstermek zorunda kalmıştır.

Reel sosyalizmin çöküşüyle birlikte ABD, dünya çapında kendisiyle boy ölçüşebilecek bir gücün kalmamasından hareketle zayıflayan dünya hegemonyasını güçlendirmek için 1990 öncesi sürecin kendisine ayak bağı olan tüm statükolarını yıkmaya, kritik pazar alanları üzerindeki denetimini kesinleştirmeye yönelik oldukça saldırgan bir mücadeleye girişmiş durumda.

Kısacası, 1990 sonrası yeni koşullarda sistemin yeniden düzenlenmesi, pazar alanlarının yeniden paylaşılması, sadece daha büyük pazarlar isteyen 'alttakiler' tarafından değil, en tepedeki başat güç ABD tarafından da istenmektedir.

Böylece 1945-90 yılları arasında stres biriktiren ancak yukarıda ifade ettiğimiz nedenlerden ötürü kırılmayan emperyalistler arası fay hatları, 90'lı yıllarda ortaya

çıkan yeni koşullarda kırılmaya başlamıştır. Kırılmaları tetikleyen başlıca faktör dünyanın yeniden paylaşılmasıdır. Tüm büyük emperyalist devletler ve onların yordakçısı daha küçük emperyalistler, yeni-sömürgeler ortaya çıkmış olan yeni dünya tablosunda kendileri için yeni fırsatlar, olanaklar görmektedirler ve kendi çıkarları doğrultusunda ve güçleri oranında yeniden paylaşımı için harekete geçmiş durumdadır. 1990'lı yıllar tüm dünyada öncü çatışmalarla biçimlenirken, 11 Eylül eylemi ile birlikte gerçek depremler, daha net saflaşmalar ve paylaşım alanlarında daha büyük çatışmaların önü açılmıştır.

Bu süreç aynı zamanda emperyalist yeniden paylaşım mücadelesinin aktörlerinin, bunların temel yönelimlerinin ve paylaşım alanlarının az-çok belirginleştiği bir süreç olmuştur.

ABD, Almanya-Fransa eksenli AB, Japonya, Rusya ve Çin yeniden paylaşım mücadelesinin başlıca stratejik aktörleridirler. Bunların yönelimlerine ve paylaşım alanlarındaki duruşlarına gelince bu noktaları tek tek ana hatlarıyla ortaya koymak mümkündür.

Büyük emperyalist güçler açısından çatışmanın odağında dünyanın yeniden paylaşımı ve bu yoldan sistemin hegemon gücü olma vardır.

“Hiyerarşi piramidinin en tepesinde bulunan ülke ya da ülkeler sisteminin egemen (hegomon) gücüdür. Hegomon ülke(ler) en güçlü ekonomiye, askeri, siyasal güce, kültürel ve sosyal etkinliğe sahip, sistemin bütünü için genel düzenlemeleri yapabilecek konumda olan emperyalist ülke(ler)dir. Hegomon ülke(ler) olmak pek çok avantaj sağlar.

Dünya çapında üretilen artı-değerin aslan payını hegomon ülke(ler) alır, sistemin olanaklarından en fazla hegomon ülke yararlanır. Öte yandan, oluşmuş olan hiyerarşik düzenin sürdürülmesi için gerekli olan pek çok külfeti de hegomon ülke(ler) üslenirler. (...) Hiyerarşinin tepesinde bulunan hegomon ülke(ler) konumlarını sürdürebilmek, meydan okuyan rakip ülke(ler) ise onun yerini almak için, sistemin tıkanmış ve kriz içindeki sömürü modelini yeniden biçimlendirmek, pazarları yeniden paylaşmak, siyasal ve askeri güç ilişkilerini yeniden düzenlemek amacıyla hamleler geliştirirler.” (Emperyalizmin Bunalım Dönemleri, S. Barikat, sayı 11)

Emperyalist stratejik aktörlerin paylaşım mücadelesini anlamak için anahtar yaklaşım esas olarak bu kısa alıntıda ifade edilmiştir. Tüm gelişmelerin bu perspektif üzerinden ele alabiliriz.

ABD emperyalizmi ve yeniden paylaşım

ABD emperyalizminin 1970 başlarında bu yana devam eden zayıflaması sürmekle

birlikte hala sistemin hegemonik-başat gücü olma özelliği sürüyor. ABD sistemin en büyük ekonomik, askeri, siyasi ve kültürel gücü durumunda. Sadece bu değil, son 60 yılda tüm dünya çapında geliştirdiği ilişki ağları, kurumsal varlığı ve müdahale gücüyle sistemin başlıca belirleyeni konumundadır.

Ancak ekonomik olarak önemli ölçüde spekülasyon mali sermayeye bağlı hale gelmiştir, durgunluk eğilimi gelişmektedir, üretkenlik ve verimlilik ise düşmektedir. Askeri harcamalar (askeri keynesizm) geçici rahatlamalar yaratsa da orta ve uzun vadede ciddi riskler yaratmaktadır. Mali sermaye alanı ABD emperyalizminin ekonomide en güçlü olduğu alandır, ancak mali sermaye alanının önemli ölçüde spekülasyon hale gelmesinden ötürü ciddi riskleri de bulunmaktadır. Spekülasyon sermayeye sahip olmak başka ülkelerin sömürsünde, istendiğinde kırılmasında ciddi avantajlar sunarken, aynı zamanda başka pazarlardaki iniş-çıkışlara aşırı duyarlılığı nedeniyle ani çöktürmeler-kırılmalara da açık olmak anlamını taşır. ABD ekonomisi günlük olarak 1 milyar dolar spekülasyon sermaye akışı olmadan, yani dünya ekonomisinden ABD'ye bu miktarda para hortumlanmadan, sürdürülemez bir ekonomi haline gelmiştir. Bunun anlamı oldukça kırılgan bir ekonomik yapının olduğu ve giderek taşınamaz hale geldiğidir. Dünyanın en büyük ekonomisinin bu kırılganlığı aynı zamanda tüm dünya kapitalist ekonomisinin oldukça kırılgan hale geldiği anlamını taşımaktadır. ABD emperyalizmi hegemonyasını sürdürebilmek için çözemediği zaafının yarattığı handikapları rakiplerinin zaafı-kırılgan oldukları noktalarda güç kazanarak dengelemeye çalışmaktadır. Bu bağlamda izlediği ana güzergahlar şöyle ifade edilebilir; çoğunlukla dışardan enerji temin etmek zorunda olan diğer büyük emperyalist güçlerin enerji sağladıkları kaynakların denetimini ele geçirmek, mali alandaki üstünlüğünü kullanarak gerektiğinde rakiplerini istikrarsızlaştırmak, mali spekülasyon yolunu mümkün olduğunca uzun süre açık tutmak, ABD dolarının genel değişim aracı olma konumunu korumak ve böylece açıktan para basarak ekonomisini finanse etme koşullarını sürdürmek ve daha da önemlisi diğer emperyalist güçlerin şu anda ve kısa vadede asla karşı karşıya gelmek istemeyecekleri askeri gücünü kullanıp sürekli gerilim atmosferi yaratmak, onları askeri rekabet alanına çekerek ekonomik gelişme ivmelerini zayıflatmak... ABD emperyalizmi bu yollardan diğer emperyalistlerin gelişmesini ve karşısına güçlü rakipler olarak çıkmalarını engellemeyi hedefliyor. ABD emperyalizmi merkezinde kendisinin yer aldığı ve diğer emperyalist güçlerin ise yakın çevrede tutulduğu, koşullara bağlı olarak gücün sınırlı olsa da paylaşıldığı bir dünya düzeni yaratmaya çalışıyor.

Öte yandan, ABD emperyalizmi her alanda AB'nin, Rusya'nın ve kısmen Çin'in

karşı koyuşları ile karşı karşıyadır. Sadece bunlar değil, giderek dünya çapında gelişen anti-kapitalist ve anti-emperyalist mücadelelerin odağında da ABD bulunmaktadır. Tüm dünyada ABD emperyalizminin hareket kabiliyetini giderek daha fazla daraltan ABD karşıtı ruh hali ve hareketler halkların bilincine daha fazla kazınmaktadır. Emperyalist sistemin genel krizi yönetmek amacıyla toplumsal, kültürel alanlarda geliştirdiği toplumsal dokuyu çürütme programları günümüzde kendi aleyhine dönme sinyalleri verecek denli derinleşmiştir. Çürüttükleri toplumsal dokuyu bugünün dinamik gelişmelerle akan dünyasında emperyalist programlar ekseninde harekete geçirmek giderek güçleşmektedir. Bu programların-politikaların çıkış noktası olan ABD bu noktada rakiplerine nazaran daha da dibe vurmuş durumdadır. Bu ise gerilemenin diğer yüzünü oluşturmaktadır.

Benzer problemler diğer emperyalistler için de geçerlidir. Fakat bu problemleri dünya hegemonyasını sürdürme iddiasında olan bir devlet hem de en ağır biçimde yaşıyorsa, hegemonyayı sürdürmek kaçınılmaz olarak oldukça zigzaglı, sancılı ve saldırgan yollardan olmak zorundadır ve başarısı da belirsizdir. ABD emperyalizminin en güçlü olduğu alan askeri alandır. Gerçekten de şu anda ABD emperyalizminin askeri gücüyle ve onun dünya çapındaki yayılımı ve bağlantılı ilişkileriyle boy ölçüşebilecek bir emperyalist güç bulunmamaktadır. Ve bu üstünlüğünü paylaşımın her alanında açıkça ortaya sürmektedir. ABD'nin emperyalist dünyadaki kesin askeri üstünlüğü yeniden paylaşım sürecinin biçimini ve sınırlarını da önemli ölçüde belirlemektedir. Bu bağlamda, paylaşımın açık ve çatışmalı biçimleri, diğer emperyalistlerin açık karşı koyuşları, ABD'ye karşı askeri müdahale ve emperyalistler arası açık savaş olarak değil, özellikle paylaşım alanlarına ABD'nin geliştirdiği el koyma çabalarına diğer emperyalistlerin sınırlı paylar için ortak olması, ya da ABD müdahalelerinin meşruluğunu ortadan kaldıracı diplomatik ve siyasal karşı koyuşlar olarak (Irak örneğinde görüldüğü gibi) biçimlenmektedir.

1990'dan bu yana gelişmeler de bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. ABD emperyalizmi 1990 başlarında baba Bush'un ilan ettiği "YDD" projesi ile diğer emperyalist güçlerin ABD karşısında açık bir mücadele yürütme noktasında hazırlıksız olmalarından da yararlanarak, onları oldukça ikincil bir konuma iterek askeri gücün öne çıktığı tek yanlı bir üstünlük politikası izlemeye yönelmiştir. Körfez Savaşı bu strateji ekseninde dünyanın paylaşılması mücadelesinde ilk büyük çatışmadır. Her ne kadar, diğer emperyalistler gönülsüzce de olsa ABD'nin arkasında dizilmiş olsalar da, ABD'nin dayatması ve üstünlüğü açıktır. Clinton dönemi yeniden paylaşımında hegemonyanın korunması ve aslan payının alınması,

diğer emperyalistlerle işbirliğini öne çıkaran ortak güvenlik ve işbirliği stratejisi ile biçimlenmiştir. Paylaşım mücadelesine en hazır konumda olan ABD bu dönemde hem Doğu Avrupa'daki yağmaların etkisi ile hem de yeni ekonomi (bilişim vb.) şişirmeleriyle, büyük spekülative mali sermayenin girişimleriyle belli bir ekonomik rahatlama yaşasa da, bu dönem uzun sürmemiştir. Clinton döneminin ardından gelen Oğul Bush döneminde ise özellikle 11 Eylül eylemlerinin ve rakip emperyalist güçlerin ve toplumsal muhalefet güçlerinin giderek artan direnişlerinin etkisiyle tekrar askeri gücü öne çıkaran tek yanlılık ve üstünlük stratejisini öne çıkmıştır. Rakip ve direnişçi güçlerin 1990 başlarına nazaran çok daha güçlü oluşu bu stratejinin de o yıllara nazaran olağanüstü ölçüde sert ve saldırgan biçimde uygulanmasını beraberinde getirmiştir. ABD emperyalizmi paylaşım alanlarına "terörizmle mücadele", "haydut devletleri ortadan kaldırma" söylemleriyle diğer emperyalistleri fazlaca dikkate almadan el koymaya çalışmaktadır.* İttifak ilişkilerinin stratejik özellikleri artık oldukça zayıftır, daha çok bu saldırgan duruşu destekleyecek herkesle ve gerektiği kadar geliştirilmektedir. Bu yaklaşıma bağlı olarak Birleşmiş Milletler vb. uluslararası platformlar 1990 öncesinde oynadıkları uzlaşma ve birlikte hareket platformu olma rolünü ABD emperyalizminin tek yanlı tutumu nedeniyle yitirmektedir. ABD emperyalizmi bu tür kurumlara esas olarak aldığı tek yanlı kararlara uluslararası meşruiyet sağlamak için başvurmaktadır, üstelik her durumda da değil, sadece istediği yönde kararlar çıkacağına emin olduğu durumlarda... Bu yaklaşımlar emperyalistler arası ilişkileri ve dengeleri adeta dinamitlemek, tüm çelişkilerin derinleşmesi ve çatışmalı hale gelmesi anlamını taşımaktadır. Irak'ın işgali döneminde emperyalistler arasında yaşanan derin çelişkiler bunun güncel ve su yüzüne çıkan boyutunu oluşturuyor.

Yeniden paylaşım ve AB

Yeniden paylaşım sürecinin temel bir aktörü de AB emperyalizmidir. AB, en az ABD kadar büyük bir ekonomik güç olmasına karşın, o da bir dizi zaafı sakatlanmış durumda. Her şeyden önce her biri farklı tarihsel, toplumsal, ekonomik ve siyasal geçmişe ve güncel konumlanışa sahip çok sayıda ülkeden oluşmaktadır. Bu nedenle siyasal birliği oldukça zayıftır. Ekonomik olarak tüm emperyalist sistem gibi durgunluk içindedir. Askeri olarak dünya hegemonyası geliştirebilecek birikime sahip değildir. Kültürel olarak ortak köklere sahip olmasına karşın, dilsel vb. bir dizi faktörün etkisi nedeniyle dünya hegemonyası geliştirmede zorluklarla karşı karşıyadır. Bütün bu zorlukları rakip ABD tarafından oldukça iyi kullanılmaktadır. ABD, AB ülkeleriyle sahip olduğu ilişkileri

kullanarak söz konusu zayıflıkların (siyasal, ekonomik vd.) aşılması çabalarını sürekli baltalamaktadır. Irak savaşı sürecinde ortaya çıkan bölünmüş AB tablosu, ABD'nin savaş aracı NATO'nun Doğu Avrupa'ya doğru genişlemesi, vb., ABD'nin girişimlerinin ürünüdür. AB'nin geleceği belirsizliklerle doludur. AB'nin geleceği nispeten istikrar kazanan Almanya-Fransa ittifakının oluşturduğu çekirdek ile ABD'nin Avrupa'ya yapacağı müdahaleler arasında salınıp durmaktadır. Almanya-Fransa çekirdeği kısa ve orta vadede ABD'nin yeniden paylaşım yarışını güçlü olduğu askeri alana çekmesini engellemeye, ABD'nin paylaşım alanlarda bu yoldan güç kazanma çabalarını sınırlamaya ve hegemonyasını küçük küçük parçalamaya-kemirmeye, böylece AB içi saflaşmaları daraltmaya, daha az çatışmalı bir dünya tablosunun oluşmasını sağlayarak bu ortamda ekonomik gücünü ve AB'nin entegrasyonunu büyütme ve sağlamlaştırmaya çalışmaktadır. Ancak bunu sağladığı ölçüde, ABD emperyalizmi karşısında dünya hegemonyası için açık mücadelelere girişme gücünü bulacaktır. ABD ise tam tersi yollardan AB'nin kendi hegemonyası karşısında büyük ve istikrarlı bir güç olarak ortaya çıkmasını engellemeye çalışmaktadır.

Yeniden Paylaşım ve Rusya

Yeniden paylaşımın bir diğer stratejik oyuncusu Rusya ise ekonomik olarak tam bir cüceye dönüşmüştür, yeniden paylaşımında kendine rol arayışı içindedir. Bu noktada elindeki koz esas olarak hala nükleer silahlara sahip oluşu, büyük askeri gücü ve yeniden paylaşımın en önemli alanlarından biri haline gelmiş olan Kafkasya ve Orta Asya'daki gücüdür. Bunun yanı sıra, sahip olduğu büyük doğal kaynaklar, yetişmiş insan gücü ve büyük bilimsel gücü de onu yeniden paylaşımın büyük bir aktörü olma noktasında heveslendiren diğer faktörlerdir. Rusya'nın bugünkü yeniden paylaşım sürecinde dünya ölçeğinde bütünlüklü bir stratejisi olduğundan söz edilmesi oldukça güçtür. Pragmatizm ve günlük politikalar ekseninde güç kazanma ve toparlanmayı esas alan bir çizgi izlemektedir. Bu ise her önemli gelişmede farklı bir Rus tutumunu ortaya çıkarabilmektedir. Kimi zaman ABD'ye yanaşmakta, kimi zaman AB'ye, kimi zaman ise Çin'e. Rus emperyalistlerinin, 1990 öncesinde SSCB'nin sahip olduğu gücü tekrar yakalamaları oldukça güçtür. Ancak güç kazandığı ölçüde diğer stratejik aktörlerle girişeceği kalıcı ittifaklar yoluyla yeniden oldukça önemli bir konum elde etmesi en olası gelişmedir.

Yeniden Paylaşım ve Japonya

Japonya dünyanın ikinci büyük ekonomisi olmasına karşın, dünya hegemonyasına

oynama dinamikleri pek çok noktada oldukça zayıftır. Her şeyden önce, Japon ekonomisinin son on yıldır yaşadığı durgunluğu bir türlü atlatamamasını bir kenara bıraksak bile, Japonya dünyanın en kırılgan ekonomisine sahiptir. Japon ekonomisi tümüyle dışarıdan gelen hammadde kaynaklarına bağımlıdır. Hammadde kaynaklarının ve ulaşım yollarının güvenliğinde ortaya çıkacak herhangi bir ciddi sorun kısa sürede bir çöküşe yol açabilir. Bu nedenle diğer emperyalist güçlerle açık ve kapsamlı bir mücadeleyi uzun süre götürmesi güçtür. Yine aynı ölçüde ABD ekonomisine oldukça karmaşık bağlarla sıkı biçimde bağlıdır. Siyasal olarak, 2. Paylaşım Savaşı'ndan ötürü oldukça kötü şöhretlidir. Askeri olarak diğer emperyalistlere nazaran ciddi ölçüde zayıftır. Askeri zayıflığı belki aşabilir, ancak bunun maliyetinin altından kısa ve orta vadede kalkması mümkün değildir. Japonya'nın yeniden paylaşım içindeki rolünün ne olacağı sorusunun yanıtı Japon emperyalistleri içinde de oldukça tartışmalıdır ve belirsizliklerle doludur. Japonya'nın yeniden paylaşımında başat güç olmaya oynaması pek mümkün olmasa da, süreçte daha aktif olmak istediği açıktır. Hammadde kaynaklarında daha fazla pay, siyasal kararlarda daha fazla söz hakkı, Uzakdoğu'da bölgesel hegemonya kurma vb. ilk elde sıralanabilecek Japon istekleridir.

Bunları gerçekleştirmek için diğer aktörlerle nasıl bir ilişki geliştireceği, tüm yeniden paylaşım süreci açısından oldukça belirleyici önemdedir. Japonya 1945'ten bu yana ABD'nin sadık bir müttefiki konumundadır, güvenliğini önemli ölçüde ABD'ye emanet etmiştir, siyasal alanda ise esas olarak ona angajedir.

Öte yandan, artık ABD'nin tek yanlı tutumlarının yükünü çekmek konusunda da isteksizdir. ABD, onu Uzakdoğu'daki İngiltere konumuna çekmek istiyor ve bunun belli zeminleri de var. Diğer yandan, ABD ile mevcut ilişkiler zemininde kalarak yeniden paylaşımında daha aktif olma hedefine ulaşamayacağı, ABD'den daha bağımsız bir hat izlenmesi gerektiği, diğer emperyalist stratejik aktörlerle daha eşit ilişkiler kurarak dünya çapında söz hakkı elde edilebileceği görüşü de gelişmektedir.

Japonya bu iki farklı eğilimin makasındadır. ABD'ye daha fazla angaje olması halinde ABD'nin dünya hegemonyasının daha da güçleneceği ve ömrünün nispeten uzayacağı kesindir. Diğer eğilimin güç kazanması durumunda ise ABD hegemonyasının şu anda tahmin edilenden daha kısa ömürlü olması ve dünyanın oldukça farklı bir tabloya daha hızlı ulaşması söz konusudur. Bu noktada, Japonya'nın kendi iç süreçleri kadar, hatta belki de daha fazla diğer emperyalist aktörlerin ve sistem karşıtı güçlerin ABD karşısındaki konumları, mücadeleleri ve bunların sonuçları belirleyici olacaktır diyebiliriz.

Yeniden Paylaşım ve Çin

Çin'e gelince; kapitalist restorasyonun artık egemen (tüm nihai sonuçlarına ulaşmış olmasada) olduğu Çin emperyalist-kapitalist dünyanın bir parçası olarak ele alınmalıdır. Devrimsel bir gelişme olmadan bu süreçten kopması da mümkün değildir. Çin kapitalizmi Rusya'dan farklı olarak tedrici bir gelişme yoluyla Çin toplumuna egemen olmuştur. Çin sahip olduğu tüm dinamikler hesaba katıldığında yeniden paylaşımın stratejik bir aktörüdür. Ortaya konan projeksiyonlar, mevcut gelişmenin devam etmesi durumunda Çin'in önümüzdeki 20-30 yıl içinde dünyanın en büyük ekonomik gücü olacağını gösteriyor. Çin askeri ve bilimsel olarak da büyük bir potansiyele sahiptir. Kültürel olarak dünyanın geri kalan bölümleri üzerinde nüfuz geliştirmede mevcut durumda ciddi zayıflıkları olsa da genel olarak başat güç olmaya AB'nin yanı sıra aday ülkelerden biri konumundadır. Öte yandan, hem derinleşen ve güçlü patlama öğeleri taşıyan sınıf ayrımları ve hem de etnik (Uygur bölgesi, Tibet vb.) sorunları nedeniyle önemli zayıflıkları da bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, ABD, AB ve diğer aktörlerin halihazırda sahip olduğu ekonomik dinamiklere Çin sadece potansiyel olarak sahiptir. Bu potansiyellerin realize olup olmayacağı, dünya kapitalizminin gelişme seyrinin buna izin verip vermeyeceği büyük bir soru işaretidir. Dünya kapitalizminde yaşanacak büyük kırılmalar, ona entegre olmuş Çin'in gelişim seyrini ciddi biçimde baltalayabilir ve tam bir kaosa sürükleyebilir. Yanı sıra diğer emperyalist güçlerin rekabeti ve önünü kesme girişimleri mevcut ekonomik gelişme temposunu düşürebilir ve onu daha geri noktalara çekebilir. Çin bu olasılıkların gerçekleşmesini asgariye çekmek için sessiz ve derinden gelişme yolunu izlemeye çalışıyor. Halen süren paylaşım mücadelelerine aktif olarak katılmıyor. AB gibi o da dünyada gerilimin yükselmesinden yana değildir. Ekonomik olarak gelişmesini baltalayacak askeri süreçlerden uzak durmaya çalışıyor. Daha çok çevre bölgeleriyle ilgileniyor. Bölgesel konumunu güçlendirmeye, hegemonya oluşturmaya çalışıyor.

Burada kısaca İngiltere'nin konumuna da değinmek gerekiyor. İngiliz emperyalizmi özellikle 1945 sonrasında hemen hemen tüm sömürgelerini kaybetmiş ve oldukça gerilemiş olmasına karşın, hala stratejik güç ilişkilerinde önemli bir yere sahip. AB içinde yer almasına karşın, yeniden paylaşım mücadelesinde stratejik ilişkilerini esas olarak ABD emperyalizmi ile geliştiriyor. Bu ilişkisinde eski sömürgeleri Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda'yı yanında saflaştırabiliyor ve bu konumu yeniden paylaşımında elini güçlendiriyor. Buna karşın, tek başına stratejik aktör olarak dünya hegemonyasına oynama yerine ABD yanında ikincil rollerle paylaşımındaki kazanımlarını azamileştirmeye çalışıyor.

İngiltere bu duruşuyla AB ve diğer emperyalistlerin ABD karşısındaki konumlarını ciddi ölçüde zayıflatıyor. İngiltere'nin önümüzdeki süreçte de bu konumunu sürdürmesi en güçlü olasılıktır. Daha küçük bir olasılık ise Fransa-Almanya eksenli AB'de parçalayıcı bir rol oynamaktan uzaklaşması ve ABD karşısında saflaşmasıdır. Bu durumda, ABD'nin hegemonyasının hızla zayıflaması ve dünya güç dengelerinin ve paylaşım sürecinin hız, saflaşmaların yeni bir çehre kazanması kesindir.

Yeniden paylaşım mücadelesinin stratejik aktörlerinin duruşunu ana hatlarıyla böyle özetlenebilir.

Yeniden Paylaşım ve Paylaşım Alanları

Paylaşım mücadelesinin giderek kızışması ve derinlik kazanmasına bağlı olarak paylaşım alanları da hızla büyüyen ve karmaşıklaşan bir altüst oluş yaşıyor. Emperyalist stratejik aktörler dışında dünyanın geri kalan bölümleri paylaşım alanlarıdır. (Daha da zayıflayacak bir Rusya ve AB'nin doğu parçasının da paylaşım alanı haline gelebileceğini göz ardı etmemek gerekiyor). Bu noktada, stratejik enerji kaynaklarının (petrol vb.), hammadde alanlarının ve bunların nakil yollarının bulunduğu bölgeler paylaşım mücadelesinin öncelikli alanlarıdır. Bu bağlamda, bölgemiz Ortadoğu ve Orta Asya-Kafkasya paylaşımının güncel olarak düğüm noktası konumundadır.

ABD emperyalizmi bu alanları tümüyle kendisine bağlayarak bu alanlardaki enerji kaynaklarına ve hammaddelere bağımlı olan diğer emperyalistlerin gelişim seyrini kontrol altına almayı hedeflemektedir. Bu noktada, açık emperyal niyetlerini ifade etmenin yanı sıra, "terörle savaş", "haydut devletleri yola getirme", "insani müdahale" vb. söylemler temelinde tartışmasız bir üstünlüğe sahip olduğu askeri gücünü öne çıkarmaktadır. Yeni-sömürgecilik yönteminin yanı sıra klasik sömürgecilik ve onun bir biçimi mandacılık, ABD emperyalizminin paylaşım alanlarında giderek öne çıkardığı bir egemenlik biçimi haline geliyor. Tüm çatışmalı paylaşım alanlarında (Bosna, Kosova, Afganistan, Somali, Liberya, Doğu Timor vb, son olarak Irak), kimi örneklerde diğer emperyalistlerin katılımı olsa da esas olarak ABD önderliğinde mandacılık, sömürgecilik geliştiriliyor. ABD askeri gücü tüm stratejik önem taşıyan ülkelere (Özbekistan, Kırgızistan, Kolombiya, Panama, Kuveyt, Yemen, Suudi Arabistan, Endonezya, Filipinler, Bulgaristan, Arnavutluk, vb.) kalıcı olarak yerleşiyor. Gönüllü ya da zor yoluyla ABD bu ülkelerin üzerinde tam bir hakimiyet kuruyor. ABD emperyalizmi yeni-sömürgeleri kesin biçimde kendine bağlamayı, bunlarda siyasal, askeri belirleyicilik tekeline ulaşmayı hedefliyor. Belli farklarla benzer bir politikayı AB Doğu Avrupa'da,

Balkanlar'da, Akdeniz'de, Rusya daha zayıf biçimde Karadeniz, Kafkasya ve Orta Asya'da geliştirmeye çalışıyor. Kukla devlet söylemi somut gerçeklikte tam olarak realize oluyor. İsrail örneği yaygınlaşıyor. Uç verip gelişen klasik sömürgeciliğin özgün örnekleri ile yeni-sömürgeciliğin böylesi özgün nitelikler kazanarak derinleşmesi tüm ezilen halklar dünyasını kuşatıyor.

Öte yandan, özel ikili anlaşmalar, ekonomik ve siyasi bloklar (NAFTA, ASEAN, vb.) yoluyla paylaşım alanlarındaki devletler emperyalist devletler tarafından kendilerine bağlanmaya çalışılıyor. Bu noktada, özellikle ABD ve AB çeşitli projeler geliştiriyorlar.

ABD'nin eksen ülkeler projesi (bu projenin amacı kısaca, ABD emperyalizmine bağlanmış 10-12 büyük ve diğerlerine nazaran nispeten gelişmiş yeni-sömürgeciler üzerinden tüm yeni-sömürge bölgeleri kontrol etme olarak ifade edilebilir.) henüz güçlü somut örnekler yaratamamıştır. ABD'nin bugün bu noktada gelişkin adımlar atamaması bir yanıla stratejik çizgisinin tek taraflılık-üstünlük stratejisi ile işbirliği ve ortak güvenlik stratejisi arasında salınmasının yarattığı kararsızlıklardan kaynaklanmaktadır. ABD emperyalizminin bugünkü tek yanlılık-üstünlük stratejisi esas olarak günlük ve olaylar üzerinden ittifak ilişkilerini önemsemektedir. Bu noktada, daha uzun vadeli ve stratejik bir düşünceyi ifade eden eksen ülkeler politikası bugün fazlaca işlevli görülmemektedir. Diğer yanıla da belirlediği 10-12 ülkeden bir bölümünde Brezilya, Venezüella vb. halk mücadelelerinin bir bölümünde ise yaşanan ağır ekonomik çöküşün bu politikayı uygulama olanağı sunmamasından kaynaklanmaktadır.

Ancak ABD emperyalistlerinin eksen ülkeler politikasından tümüyle vazgeçtiği de söylenemez. Özellikle güvenlik ve işbirliği stratejisini esas alan kesimler bu politikada hala ısrarlılar. AB emperyalizmi ise özellikle Afrika, Akdeniz ve Doğu Avrupa'da pek çok özel ilişki ve statü biçimi belirleyerek nüfuz alanlarını genişletmeye çalışıyor.

Yeniden paylaşım sürecinin paylaşım alanlarındaki sonuçları ise tek kelimeyle faciadır. Bu alanlarda doğrudan emperyalist ülkelerin kışkırtmaları ile gerici güçler ve çeteler eliyle, ya da emperyalistlerin doğrudan işgalleriyle milyonlarca emekçi katledilmiştir.

Sadece Ruanda'da ABD ve Fransa'nın yönettiği işbirlikçi siyasi grupların çatışmasında 1 milyon kadın, çocuk, yetişkin vahşice katledilmiştir. Irak'taki bilanço da yaklaşık 1 milyondur. Bosna, Afganistan, Somali, Doğu Timor, Liberya, vd. ülkelerde yaşanan katliamların bilançosu da kesin olarak bilinmemekle birlikte milyonlarla ifade edilmektedir. Yeniden paylaşımın mayasında sadece kan vardır. Emekçilerin, ezilen sömürge ve yeni-sömürge halklarının kanı vardır.

Dünyanın Yeniden Biçimlendirilmesi ve Paylaşımı Bağlamında Emperyalist Restorasyon Programı

Emperyalist sistemin yeniden biçimlenişinin ve paylaşım mücadelesinin irdelenmesi gereken bir diğer boyutu ise üzerine oturduğu siyasal, ekonomik, kültürel, askeri politikalar zeminidir. Bu noktada, ABD öncülüğünde tüm emperyalist-kapitalist dünyada 1980'lerde devreye sokulan restorasyon programının ana çerçevesini oluşturan ekonomide neoliberalizm, siyasette yeni-sağ, kültürel alanda postmodernizm ve askeri alanda yıldız savaşları ve düşük yoğunluklu savaş politikalarının, 1990 sonrası sürece uyarlanmış versiyonlarının hala tüm emperyalist kapitalist dünyada belirleyici politikalar olduğunu söyleyebiliriz. Reel sosyalizmin çöküşü ve sosyalist hareketin, sol ve emek güçlerinin gerilemesi, kimi küçük istisnalar hariç tüm dünyanın kapitalist dünya pazarına dahil olması, yapısal krizi (emperyalizmin genel bunalımını) geçici de olsa hafifletecek olanakları yaratmamıştır.

Kriz yeni süreçte dünyanın yeniden paylaşılması mücadelesi içinde yeni öğeler kazanarak sürmüştür. Yeniden paylaşım, krize karşı geliştirilen bu politikaların (restorasyon programı) biçimlendirdiği bir kapitalist dünya zemininde sürmektedir. Öte yandan, yeniden paylaşım mücadelelerinde yaşanan gelişmeler de bu politikaları etkilemekte, yeniden biçimlendirmekte ve pek çok yönüyle aşındırmakta ya da güçlendirmektedir.

1980'lerde devreye sokulan emperyalist restorasyon programının asli unsurlarından olan yeni sağ politikalar yeniden paylaşım sürecinin sert zeminine en uygun siyasal atmosferi sağlamış, güçlenmiş, demokratik kazanımların baltalanması, gerici-faşist uygulamaların yaygınlaşması hız kazanmıştır...

Hiç kuşkusuz, bu eğilimlerin özellikle tüm emperyalist ülkelerde eşit ve benzer biçimde geliştiği ve gelişeceği söylenemez. ABD bu politikaları ülke içinde (özellikle 11 Eylül sonrasında) ve yeni-sömürgelerde, sömürgeleştirdiği alanlarda hızla derinleştirirken, Avrupalı emperyalistlerin ve Japonya'nın yeni sağ politikaların faşizan eğilimlere evrilmesi karşısında daha temkinli davrandığı, davranacağı görülüyor. Toplumsal çelişkilerin oldukça derin olduğu Rusya örneğinde ise Putin ile birlikte bu politikaların sistematik biçimde derinleştirilmesi söz konusudur.

Ekonomik alanda neoliberal politikalar 1990 sonrasında yeniden paylaşım sürecinde daha da derinleşmiştir ve hatta artık sınırlarına varmakta olduğu da söylenebilir; neoliberal politikalar genel olarak hakim konumda olmasına rağmen, bir yandan da yeniden paylaşım sürecinin ilişki ve çelişkilerine, ihtiyaçlarına bağlı olarak aşınma-aşılma sürecine girilmektedir. Bu doğrultudaki somut olgular

giderek birikmektedir. Mali sermayenin spekülâtif hareketlerinin sistemin bütünü açısından artık önemli bir risk alanı haline geldiği açıktır. Diğer yandan, ABD mali sermayesinin 1998'de Asya'nın kağıttan kaplanlarını mali oyunlarla yere sererek, mali spekülasyonun patlayıcı, çökertici unsurlarını yeniden paylaşımında açık bir savaş aracına dönüştürmesi diğer emperyalistler açısından neoliberal politikalara karşı uyarıcı bir rol oynamıştır. ABD emperyalizmi bir yandan neoliberal politikaları, özellikle güçlü olduğu mali alanda spekülasyonu oldukça yoğun biçimde kullanırken, bir yandan da neoliberal politikaların yeniden paylaşımında elini zayıflattığı noktalarda, bunları aşındırıcı uygulamaları da hızla devreye sokmaktadır. Kimi malların ABD'ye ihracına yeni kotalar koyma, DTÖ ilkelerini ihlal eden biçimde tek tek ülkelerle imtiyazlı ikili anlaşmaları giderek çoğaltma, yeni-sömürgeleri tek taraflı olarak kesin hakimiyet altına alarak rakiplerine kapatma ya da sınırlı ölçüde açma, vb. politikalar, neoliberal politikaların temel bileşenleri olan malların ve sermayenin serbest dolaşımını aşındıran ve bir tür merkantalist (yeni-merkantalizm olarak da tanımlanıyor) uygulamalar olarak ABD'nin pratiğinde giderek olağanlaşmaktadır.

Hiç kuşkusuz, bunlar yeniden paylaşım mücadelesinde ABD'nin izlediği tek yanlılık, üstünlük, paylaşım alanlarını çeşitli yollarla kendine bağlama politikalarının ekonomideki izdüşümleridir. Bu durum salt ABD ile sınırlı değildir. AB ve diğer emperyalistler de neoliberal politikaları giderek daha fazla aşındıran benzer pratikler geliştirmektedirler.

Askeri alanda da, 1980 başlarındaki restorasyon programının askeri politikalarına uygun bir süreç işlemektedir. Tüm emperyalistler açısından '80'li yıllarda askeri hedef esas olarak ulusal ve halk kurtuluş mücadeleleri ve reel sosyalist ülkeler iken, bugün paylaşım mücadelesinin mantığına uygun olarak tüm önemli aktörler bir yandan sistem işleyişine muhalefet edenlere ve devrimci mücadelelere karşı tek tek ya da birlikte saldırılar yürütürken, bir yandan da paylaşım alanlarına ve birbirlerine karşı yürütecekleri bugünün ve geleceğin paylaşım çatışmaları için büyük bir hızla hazırlanırlar.

1990 başlarında düşen askeri harcamalar tüm dünyada yeniden büyük bir hızla artıyor. Sovyetlere karşı yıldız savaşları projesinin yerini, onun bir uzantısı olan ABD'nin Füze Kalkanı projesi almış durumda. ABD bu yolla tüm rakipleri karşısında nükleer silah avantajı kazanmayı ve kalıcı bir askeri üstünlük elde etmeyi, diğer emperyalistlerin paylaşım alanlarına rakip askeri güç olarak katılmalarını engellemeyi hedefliyor. Düşük yoğunluklu savaş stratejisi kurtuluş mücadelelerine karşı hala belirleyici askeri-politik çizgi durumunda. Bunun yanı sıra tam bir haydutluk politikası olarak 'Önleyici Darbe' stratejisi, ABD

emperyalizminin askeri saldırganlığa dilediği anda, başvurma çizgisi olarak paylaşım mücadelesine dahil edilmiştir. Bunun yanı sıra yeniden paylaşım mücadelesinin giderek derinleşmesine bağlı olarak askeri işgal de temel bir seçenek olarak emperyalist askeri politikalara yerleşiyor.

Hiç kuşkusuz bütün bu askeri politikalarda aktif güç ABD emperyalizmidir. ABD emperyalizminin askeri harcamaları diğer tüm emperyalist ülkelerin askeri harcamalarından daha fazladır. Ancak kapitalist sistemin orman kanunlarını en az ABD kadar bilen, diğer emperyalist güçler de nispeten daha yavaş da olsa askeri konumlarını güçlendiriyorlar, bunun siyasi, örgütsel, maddi temellerini hazırlıyorlar. AB ordusu bu noktada en bilinen örnektir. Ancak Rusya, Japonya ve Çin de hızla silahlanmakta, ordularını modernize etmeye ve büyütmeye çalışmaktadırlar.

Kültürel alanda çürütme ve toplumsal ilişkileri parçalama politikası bütün ağırlığıyla sürüyor. Postmodern çizgi bu noktada hala motor rolü oynuyor. Ancak çürüme kapitalist sistemin kendisini üretmesi için gerekli olan asgari insani zemini de yok etmeye başladığı ve yeniden paylaşım mücadelesi yeni ve daha büyük bir enerji gerektirdiği için sistem içinde toplumsal ilişkileri biçimlendirmede yeni yollar geliştirmek gerektiğine ilişkin itirazlarda yükseliyor.

Bu da, emperyalizmin paradoksudur. İtiraz ve arayışlara karşın ABD eksenli postmodern politikaların karşısına koyabilecekleri yeni bir çizgi bulunmuyor. Postmodernizm derinleşen emperyalist genel bunalımın çocuğudur ve genel bunalımın geçici olarak da olsa hafifletilmeden postmodernizm de sistem içi araçlarla aşılamaz/bu istenmez de. Önümüzdeki süreç ise yoğunlaşacak çatışmalı koşullarıyla postmodern yaklaşımın daha da derinleşmesini olası kılmaktadır. Postmodernizm kötümser bakış açısıyla emperyalist kamplaşmanın ve paylaşımın şiddetlenmesine bağlı olarak oldukça faşizan ve gerici yeni kültürel, sosyal, siyasal yaklaşımların ebesi olma rolünü de oynayabilir.

Kültürel alan bağlamında vurgulanması gereken noktalardan biri de, yeniden paylaşım mücadelesinin kültürel alandaki izdüşümlerinin de oldukça önemli olduğu ve giderek güçlendiğidir. Dünyanın başat gücü olmak ya da paylaşımından daha fazla pay almak kültürel alanda da kendi kültürel kalıplarını, ilişki biçimlerini ve ürünlerin tüm dünyada kabul göreceği şekilde, egemen hale getirmekle mümkündür. Günümüzde Amerikan kültürü bütün dünyada her alanda başat kültür olma özelliği sürdürmektedir. Ancak bu noktada da ciddi karşı koyuşlar gelişmektedir.

Devrimci ve sol hareketlerin yarattığı Amerikan karşıtı bilincin yanı sıra rakip emperyalist güçler Amerikan kültürünün kendi ülkelerindeki egemenliğini

sınırlayıcı önlemler geliştirmeye başlamış bulunuyorlar. Bunun yanı sıra Amerikan kültürünün karşısında alternatif kültür olarak özellikle yeni-sömürgelerde kendi kültürlerini geliştirmek ve egemen kılmak için yoğun bir faaliyet yürütüyorlar. Bu alanda da önümüzdeki süreçte yoğun mücadelelerin yaşanacağı açıktır.

Dünyanın Yeniden Biçimlendirilmesi ve Sistem Karşıtı Güçler ile Devrimci Hareketler

1990'ların başında böylesi bir başlığı altını doldurabilmek herhalde oldukça zahmetli bir iş olurdu. Zaten o dönemin yazınına bakıldığında bu noktada söylenenler daha çok dilek ve temennileri içermektedir. Reel sosyalizmin çöküşü ve devrimci güçlerin gerilemesi ile birlikte tüm dünyada zafer ve ilerleme naraları atan, dünya çapında siyasal atmosfere egemen olan ve dünyayı biçimlendirmede tek irade olarak kendilerini ilan eden emperyalistler, devrimci ve sol güçlerin geçici gerilmesi koşullarında elbette ortalama insana pek de haksız görünmüyorlardı.

2000'lerin dünyası ise önemli ölçüde farklılaşmış bir tablo sunmaktadır. Emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadele oldukça çeşitlilik gösteren muhalif özneler tarafından giderek daha da etkinleşerek gelişiyor. İlk büyük karşı koyuşu gerçekleştiren EZLN'nin 1994 çıkışını, yeni mücadeleler izledi. Özellikle 90'lı yılların ikinci yarısından itibaren hem silahlı karşı koyuşlar, hem de açık kitlesel mücadeleler bağlamında yeni bir dalganın habercisi olan mücadeleler gelişiyor. Bu mücadeleleri hesaba katmayan ve uluslararası durumu ve emperyalist-kapitalist sistemin gelişim seyrini, salt sistem içi dinamikler üzerinden değerlendiren yaklaşımların doğru sonuçlar çıkarması ve devrimci mücadeleye ışık tutacak veriler sunması mümkün değildir. Bu mücadelelerin şu andaki kitlesel düzeyi, etki gücü ve devrimci dinamikleri ne olursa olsun, hem sistemin aktörlerinin tutumları üzerinde giderek artan bir etki gücüne sahiptirler, hem de gelecekteki büyük devrimci mücadelelerin zeminleri açısından oldukça önemli veriler, olanaklar sunmaktalar. Bu nedenle bir uluslararası durum değerlendirmesi, emperyalist yeniden paylaşım değerlendirmesi bu mücadeleleri hesaba katmak zorundadır.

Günümüzde bu mücadeleleri esas olarak üç ana başlık altında toparlayabilmek mümkün.

İlk olarak günümüzde gazete manşetlerinde inmek bilmeyen silahlı eylemler yürüten radikal islamcı muhalif hareketlerden başlayabiliriz. Çıkış noktaları

oldukça şaibeli olan ve daha çok anti-Amerikancı özellikler gösteren bu hareketler emperyalist-kapitalist güçlerin yeniden paylaşım kurgusu içinde başlıca paylaşım alanı olan Ortadoğu'da geliíiyorlar. Yağmalanan Ortadoğu ülkelerindeki orta sınıfların önderlik ettiği bu hareketler dibe doğru itilen, konumları sürekli biçimde kötüleşen sınıf ve tabakaların da desteğini almaktalar. Geleneksel fikirlerin bütün ülkelerdeki taşıyıcısı olan orta sınıfların isyanının Ortadoğu'da tarihsel-geleneksel düşünme zemini olan ve sınıflı toplum yapısını meşru gören İslam'a dayanması da oldukça normaldir.

Güçlü bir devrimci hareketin yokluğu koşullarında bu güçler sistem karşıtı tepkilerin önemli bir bölümünü bağrında toplayabilmektedir. Ancak bu hareketlerin sistem karşıtı duruşunun sınırı anti-Amerikancılıktır. Yaşanan yoksullaşmanın, başta Filistin olmak üzere Arap halklarının ezilmesinin, horlanmasının kaynağı olarak ABD görülmektedir. Orta sınıflar oldukça güçlü bir burjuva sınıf bilinciyle genel bir anti-emperyalist ve daha da ötesi anti-kapitalist duruş göstermekten kaçınmaktadırlar. Bu yapıları ile bu hareketler ne insanlığı tümüne dönük evrensel, ne de Ortadoğu'ya dönük bölgesel çapta bir kurtuluş projesi sunabilmektedirler.

Anti-Amerikancılıklarının sistem içinde neyi ifade ettiği de açık değildir. Amerika'ya karşısın tamam, peki nasıl bir uluslararası ilişkiler sistemi istiyorsun? Sorusu karşısında yanıtları yoktur. Tam da bu noktada işin içine İslam'ın yanı sıra Arap milliyetçiliğinin değişik tonları karışmaktadır.

Kısacası bu hareketler en az gerçekleştirdikleri eylemler kadar büyük bir düşünce karmaşası ve boşluğu içinde hareket ediyorlar. Askeri eylem hedefi olarak sık sık herhangi bir biçimde emperyalist saldırganlığın aracı olmamış sivilleri seçmek noktasında hiçbir kaygı taşımamaktalar. Tutumlarını belirleyen başlıca faktör belli bir programatik düşünceden çok, ezilmişliğin ve horlanmanın başlıca kaynağı olan ABD emperyalizmine karşı nihilist protestoculuktur. Ancak eylemlerinin nihilist protestoculuk olarak gelişmesi hiçbir biçimde bu hareketlerin oynadıkları ve oynayacakların rolün küçümsenmesi sonucunu doğurmamalıdır. 11 Eylül örneğinde görüldüğu gibi, yaptıkları sarsıcı eylemlerle emperyalistlerin dünya planları üzerinde önemli etkiler yaratmışlar, yeniden paylaşım sürecini hızlandırıcı bir rol oynamışlardır.

Ezilenler cephesinde ise ABD emperyalizminin güçlü ve her şeye kadir imajını sarsmışlardır. Bu eylemler bir yandan ABD emperyalizminin özellikle Ortadoğu'da hareket kabiliyetini daraltırken, diğer yandan ABD'nin geliştirdiği emperyalist saldırı senaryolarına özellikle sivillere yapılan saldırılar üzerinden belli bir meşruluk kazandırmasına olanak sağlamaktadır. Ancak her halükarda, bu

eylemlerin ABD emperyalizminin konumunu sarstığını, yeniden paylaşımın merkezi alanı Ortadoğu'da işlerini zora soktuğu açıktır. Öte yandan, bu hareketlerin bir diğer özelliği oldukça saldırgan bir anti-komünist yapıya sahip olmalarıdır. Önderlerinin önemli bir bölümü (başta Usame Bin Ladin olmak üzere) 1980'li yıllarda esas olarak anti-komünist savaş için yetiştirilmiş gerici unsurlardan oluşmaktadır. Bu hareketler bütün bu özellikleriyle esas olarak sistem karşıtı ilerici bir dinamik taşımaktan uzaktırlar.

Bu hareketlerin, Ortadoğu'da güçlü bir devrim hareketi gelişinceye değin sistem karşıtı kesimler içinde destek bulmaları, bu kesimlerin emperyalizme karşı öfkесinin nihilist (ancak ABD emperyalizminin hareket alanlarını daraltan) ifadesi olarak varlıklarını sürdürmeleri mümkün ve doğal olacaktır. Bu hareketlerin dünya çapında gelişen anti-emperyalist mücadelelerin bir bileşeni haline gelmesi oldukça güç görünmektedir.

1990 sonrası sistem karşıtı mücadelelerin en önemli damarlarından biri küreselleşme karşıtı eylemler ve uluslararası çapta örgütlenen gruplar oluşturuyor. Emperyalist-kapitalist neoliberal politikaların, siyasal ve askeri saldırganlığın yarattığı, artık emperyalist ülkelerde de ciddi biçimde hissedilen yıkıma karşı, başta emperyalist ülkeler olmak üzere tüm dünyada gelişerek kitlesel açık eylemlere dönüşen mücadeleler özellikle 1990'ların sonundan itibaren tüm dünyada güçlü bir etki ve meşruiyet kazanmış durumda. İlk kez 1999 Seattle'daki büyük direnişle dünya kamuoyunun gündemine güçlü biçimde giren küreselleşme karşıtı mücadele ve gruplar, o günden bu yana pek çok büyük ve gündem oluşturan etkili mücadeleler örgütlediler.

Bu eylemleri örgütleyen güçlerin önemli bir bölümü 1990 sonrasında oluşmuş oldukça dağınık ve çok sayıda olan, ancak güçlü bir enternasyonal bilince sahip anti-kapitalist, anti-emperyalist örgütlenmeler. Ancak eylemlerin tümüyle bu nitelikte yapılar tarafından gerçekleştirildiği söylenemez. İlerici hiçbir dinamik taşımayan, hatta gerici denilebilecek özellikler taşıyan, kendi gerici statükolarını koruma kaygısı içinde olan kesimlerinde bu eylem süreçlerine belli ölçülerde katıldıkları biliniyor. Yine de bu eylemlerin belirleyici unsurunun ilerici güçler olduğu söylenebilir.

Eylemlerin açıkça gösterdiği şey, emperyalist ülkelerde değişik çıkış noktalarından (yoksulluk, ekolojik problemler, insan hakları sorunları, ırkçılık, emperyalist savaş karşıtlığı, vb.) hareketle önemli bir anti-kapitalist, anti-emperyalist potansiyelin biriktiği ve bunları en azından bir bölümünün bu eylemler yoluyla harekete geçtiğidir. Sadece bu da değil, grupların parçalı yapısına karşın, yeni iletişim araçlarını (internet vb.) örgütlenmek, ortak eylemler

organize etmek amacıyla oldukça yetkin biçimde kullandıkları ve böylece dağınık gruplar olmanın dezavantajlarını, hızla eylem eksenli bir araya gelmenin pratik yollarını bularak dengeledikleri, örgütlenme ve birlikte mücadelenin özgün biçimlerini yarattıkları görülüyor. Bunun yanı sıra, bu mücadeleler güçlü bir enternasyonal mücadele damarına sahipler.

Geçmiş dönemlerden farklı olarak, enternasyonal mücadeleyi salt dayanışma olarak ele almayan, ortak hedefler için yan yana birlikte mücadele olarak geliştiren bu yeni tutum, hareketin tüm dağınıklığına karşın oldukça ileri bir enternasyonal mücadele tutumunu simgeliyor. Öte yandan, bu hareket her şeyden önce ortak bir programatik yaklaşımdan yoksundur ve protestocu yanı ağır basmaktadır. Bu ise hareketin sürekliliği, yoğunlaşması ve sonuç alıcı mücadeleler geliştirmesinin önündeki en ciddi engellerden biridir. Hareketin zaaflarından biri de, belki de en önemlisi, bu hareketlerin salt uluslararası protesto süreçleri olarak biçimlenmesi, bu eylemleri örgütleyen grupların kendi ülkelerinde sağlam ve kökleşmiş mücadeleler geliştirme perspektifinden çoğu durumda yoksun olmalarıdır.

Küreselleşme karşıtı hareket bütün zaafalarına karşın emperyalist politikaların meşrulaşma yollarını tıkıyor, giderek büyüyen bir anti-kapitalist, anti-emperyalist bilinç yaratıyor.

Emperyalistlerin hesaplarını yaparken görmezden gelemeyecekleri kitlesel basınçlar yaratıyorlar. Son olarak Irak'ın işgali sırasında gelişen büyük kitlesel gösterilerde özellikle emperyalist ülkelerde küreselleşme karşıtı hareketler önemli roller oynadılar ve bu eylemler emperyalistlerin tutumlarına yön vermede, belirleyici rol oynamasa da, ciddi bir etki yarattı. Bu hareketlerin geleceği mevcut mücadele olanaklarının sınırlarına varmasına paralel olarak devrimci eylem ve örgütlenme noktasında gösterecekleri tutuma bağlıdır. Ancak daha şimdiden emperyalistlerin yeniden paylaşım mücadelelerinin ve sistemin restorasyonunda attıkları her önemli adımın meşrulaştırılmasında belli ölçülerde engelleyici olabilmekte, böylece yeniden paylaşım sürecinin hareket alanını daraltıcı bir rol oynamaktadır.

Küreselleşme karşıtı uluslararası eylemlerle kimi yanları ile benzeşen ancak yerellikleri noktasında ayrılan büyük kitlesel mücadeleler tek tek ülkelerde, özellikle yeni-sömürgelerde, geliyor. Özellikle neoliberal politikalar sonucu büyük ekonomik çöküşler yaşayan ve siyasal krizlerin derinleştiği, emekçi kitlelerin derin bir yıkım yaşadığı ülkelerde gelişen bu mücadeleler bu ülkelerdeki oligarşileri ve emperyalistlerin bu ülkelere ve buldukları bölgelere yönelik planlarını alt-üst ediyor.

1997'de Endonezya'da gerçekleşen ve farklı biçimler alarak devam eden ayaklanma ve mücadeleler dünyanın en büyük ve oldukça önemli bir jeo-stratejik konuma sahip olan yeni-sömürgelerinden biri olan bu ülkede 1945'den 97'ye değin sürmüş olan statükoları önemli ölçüde parçalamıştır. Faşist Suharto rejimi devrilmiş, tüm muhalif güçler mücadele sahnesine çıkmıştır. Endonezya kitlesel mücadelelerle ve sömürge konumundaki halkların (Aceh, vd.) giderek silahlı biçimler alan mücadeleleriyle sistemin zayıf halkalarından biri konumuna düşmüştür. Arnavutluk'ta 1997'de yaşanan büyük kitlesel ayaklanmalar kapitalist sistemin yarattığı yıkımlar karşısında kitlesel mücadele dinamiğinin büyüklüğünü göstermiştir. Latin Amerika'nın hemen hemen tümü 1990'ların sonlarından itibaren adeta ayaklanmalar ve sistem karşıtı çeşitli türden büyük mücadelelerin arenası haline gelmiştir.

Ekvador'da 2000, 2001, 2002'de gerçekleşen ve her seferinde hükümetleri deviren ve iktidarı zorlayan kitlesel ayaklanmalar ve örgütlenmeler IMF politikalarını, faşizan siyasal yapıyı işlemez hale getirmiştir. 2001'den bu yana Arjantin'de süregelen büyük kitlesel mücadeleler IMF politikalarını ve siyasal yapıyı sürekli sarsmaktadır.

Peru'da faşist Fujimori rejimi kitlesel mücadelelerle devrilmiştir. Venezuela'da halkçı Chavez'in iktidara gelmesi, dinamik ve büyük militan bir kitle hareketi yaratması ve kitlenin Chavez hükümetini darbeye karşı kitlesel eylemiyle savunması, Brezilya'da her ne kadar neoliberal politikalara önemli ölçüde teslim olmuş olsa da halkçı sosyal demokrat özellikler gösteren Lula'nın Başkan seçilmesi özellikle ABD emperyalizminin Latin Amerika planlarını önemli ölçüde bozmuştur. Latin Amerika'nın bu büyük ülkeleri üzerinden bölgedeki ve dünyadaki en büyük devrimci gerilla gücünü yaratmış olan Kolombiya devrimci hareketini boğma, ardından Küba devrimine karşı saldırıları yoğunlaştırma planları bu gelişmelerle birlikte şimdilik ertelenmiş gözükmemektedir. Ancak bu hareketlerin de ortak özelliği anti-emperyalist, anti-kapitalist öze sahip protesto hareketleri (Venezuela'daki hareket farklı bir özellik göstermektedir) olarak gelişmeleridir. Henüz iktidar perspektifli devrimci bir zemine oturmuş değiller. Esasen büyümekte olan devrimci nesnel zeminleri göstermektedirler..

Emperyalist-kapitalist sisteme karşı mücadelelerin en önemli damarını ise (belki kitlesel gücü ve yaygınlığı anlamında değil ama) taşıdığı politik iktidar perspektifi ile yeni-sömürgelerde giderek daha da gelişen silahlı devrimci ulusal ve halk kurtuluş hareketleri oluşturuyor. Esasen 1990 yıllar silahlı devrimci hareketler açısından oldukça sancılı bir süreçtir. 1945-90 süreci içinde biçimlenmiş silahlı devrim hareketleri 1990 sonrası yeni tarihsel süreçte hem reel sosyalizmin

çöküşü, hem de geride kalan dönemde biriken sorunların etkisiyle kendilerini yeni sürece uyarlamakta ciddi sorunlar yaşamışlardır. Bu olguların etkisi altında silahlı devrimci hareketlerin önemli bir bölümü başarısızlıklar yaşayarak sağcı tasfiyelere uğramışlardır.

Bu durum coğrafyamızda PKK özgülünde oldukça çarpıcı biçimde yaşanmıştır. 2000'lere gelindiğinde ayakta kalan ve iddiasını büyüterek yürüyen devrimci hareketler bu noktada özel bir önem taşımaktadır.

Bu hareketlerin her biri taşıdıkları mücadele dinamikleri ve tarihsel birikimleri ile sadece buldukları ülkeler için değil, uluslararası devrimci yürüyüşün de moral ve siyasal direnç noktalarıdır. Bu bağlamda Kolombiya, Filistin, Nepal, Meksika ve Filipinlerdeki silahlı devrim hareketleri giderek büyüyen, buldukları ülkelerde kökleşmiş ve sistemin işleyişini buldukları ülke ve bölgede moral ve siyasal açıdan ciddi biçimde darbeleyen hareketlerdir.

Kısa Sonuçlar ve Temel Görevler

uluslararası ilişki ve çelişkilerin genel özellikleri ana hatlarıyla yukarıda ortaya konan tabloyu oluşturmaktadır. Bu noktadan itibaren kısa bir özetle birlikte olası gelişmeler ve devrimci sosyalizmin bu tablo karşısındaki devrimci görevleri üzerinde durmak gerekiyor.

I Reel sosyalizmin çöküşü ve sosyalist ve sol güçlerin genel gerileyişi ile birlikte kapitalizm 1917 Ekim Devrimi ile kesintiye uğrayan dünya egemenliğini bir-iki istisna dışında yeniden kurmuştur. Böylece 1917 sonrası ve özel olarak da 1945 sonrası oluşan tüm dünya dengeleri keskin bir değişme uğramış, dünyanın ve emperyalist-kapitalist sistemin gelişim seyrinde önemli-belirleyici yeni bir sürece girilmiştir.

Reel sosyalizmin çöküşünün dünya ölçeğinde statükoları yerle bir etmesi, doğal olarak yeni statükoların inşası için oldukça dinamik mücadeleleri ve buna bağlı olarak yeni bir tarihsel sürecin gelişmesini beraberinde getirmiştir. Emperyalist-kapitalist sistemin reel sosyalizm ve sosyalist hareket karşısında ABD'nin arkasında saflaşması doğal olarak gereksiz hale gelmiş, ABD emperyalizmi ile sistem içindeki rakipleri arasında dünyanın yeniden paylaşılması için amansız bir mücadele başlamıştır.

Emperyalizmin genel bunalımını derinleştirici temel faktörlerden biri olan reel sosyalizm ve sosyalist hareketin çözülüşü, emperyalist-kapitalist sistem için yeni ve büyük pazar alanları yaratmasına, birkaç istisna hariç kapitalist pazarı dünya ölçeğine ulaştırmasına karşın, emperyalist-kapitalist sistemin 1970'lerden itibaren

yeniden derinleşen genel bunalımını (yapısal krizini) hafifletmediği son 10 yıllık süreçte açıkça görülmüştür.

Daha da ötesi, emperyalizminin genel bunalımının reel sosyalizmin çöküşü ile ortaya çıkan olanaklarla dahi hafifletilemeyecek ölçüde derin olduğu ortaya çıkmıştır. Emperyalistlerin bu nesnellik içindeki refleksi dünyanın yeniden paylaşılması için mücadeledir. Emperyalist güçler arasındaki ilişkilerin, daha da ötesinde emperyalist-kapitalist sistemin yeniden biçimlenişinin temel faktörlerinden biri açık yeniden paylaşım mücadelesidir.

Halihazırda dünya emperyalist-kapitalist sisteminin hegemonik gücü giderek zayıflamasına karşın ABD emperyalizmidir. ABD emperyalizminin gücüne ilişkin değerlendirmelerin oldukça göreceli olduğunu gözden kaçırmamak gerekir. 1970'lerin başından itibaren ABD dünya kapitalist sistemi içinde pek çok açıdan gerileyen bir güçtür, karşı cephede ise kendisiyle boy ölçüşecek reel sosyalizm vardır. Ancak reel sosyalizmin çöküşü bir anda kendisiyle boy ölçüşebilecek kimsenin olmadığı bir dünya yaratmıştır. 1945-90 arası dönemin iki kutuplu dünya tablosu, kutuplardan birinin çöküşüyle kendiliğinden ABD'nin 'süper' güç olarak ortaya çıktığı tek kutuplu hale dönüşmüştür. Böylece göreceli olarak 1990 öncesine nazaran çok daha büyük bir hareket yeteneğini kazanmış, gerçek gücüyle kıyaslanamayacak ölçüde büyük bir güce kavuşmuştur. ABD emperyalizmi bu koşullardan yararlanarak mevcut konumunu ve yeniden paylaşımında üstünlüğünü koruyarak, rakip emperyalist güçlerin hegemonik güç haline gelmesini ya da hegemonyayı ciddi ölçüde paylaşacak bir güç haline gelmelerini engellemek istemektedir. Bu noktada, güncel olarak izlediği strateji, değişken ittifak ilişkileri zemininde tek yanlılık ve üstünlüğü esas almaktadır.

Bunun anlamı, tüm temel düzenlemelerde kesin biçimde belirleyici olma, tek yanlı davranma ve üstünlüğünü tüm diğer rakiplere paylaşım alanlarında kabul ettirmeye çalışmadır. Bu stratejinin en önemli iki aracı, kesin üstünlüğe sahip olduğu askeri alan ve mali sermaye gücü (mali spekülasyon gücü) dür. ABD rakiplerini bu kulvarlarda mücadeleye çektiği ölçüde onları geriletilemekte, gelişme kanallarını daraltabilmektedir. Yeniden paylaşım mücadelesinde sürekli askeri gerilim alanları yaratma (kontrollü gerilim ya da istikrarsızlık olarak da tanımlanabilir), geçmişten bu yana olanları ise sürekli canlı tutma, mali spekülasyonlar yoluyla rakiplerinin güçlendiği alanlarda (sistemi oldukça zayıflatmasına karşın) çöküşler yaratma tutumu bu yaklaşımdan kaynaklanmaktadır.

l Yeniden paylaşım mücadelesinin diğerk büyük emperyalist aktörleri AB, Japonya, Rusya ve Çin'dir. Bu güçlerin hiçbirisi mevcut koşullarda ABD emperyalizminin gücüyle boy ölçüşebilecek konumda değildir. Bu güçler esas olarak daha dingin bir dünya tablosu içinde güç kazanmayı, ABD'nin gücünü kemirerek onu zayıflatmayı ve ABD'nin yerine dünyanın yeni hegemonik gücü olmayı, en azından ABD ve/veya diğerk aktörlerle egemenliği daha fazla paylaşmayı hedefliyorlar. Bu noktada, devrimci politika açısından (özellikle emperyalistler arası çelişkilerden yararlanma bağlamında) önemli bir noktanın altını çizmek zorunludur; diğerk emperyalistler sistemi düzenleyen ve koruyan (ve dolayısıyla sömürü pastasından en büyük payı alan) ABD'nin hemen ve kesin bir çöküşünü istememektedirler. Böylesi bir durum mevcut ilişkiler ve dengeler noktasında kapitalist dünyanın genel bir kaosa sürüklenmesi anlamına gelir ki, bu sadece ABD için değil, tüm emperyalistler için büyük yıkımların kapısını aralar. Tüm kamplaşma eğilimlerine rağmen halen büyük oranda tümleşik yapısı parçalanmamış olan emperyalist-kapitalist sistemi düzenleyecek ve güvenliğini sağlayacak yeni bir güç ya da güçler koalisyonu ortaya çıkmadan/oluşturulmadan sistemin bütün güçleri son tahlilde ABD'nin çöküşü anlamına gelecek ölçüde hızlı gerilemesini/çöküşünü istemeyeceklerdir.

Rakip emperyalistler ABD'nin hızlı bir çöküşünü ve kaosu değil, tedrici olarak zayıflamasını ve kendilerinin yeni bir hegemonik güç olarak yükselmesini arzu ediyorlar. (Bunun çarpıcı örneği son Irak savaşıdır; Almanya-Fransa ve Rusya ABD işgaline karşı politik ve diplomatik alanda büyük mücadeleler vermelerine karşın, savaş sürecinin başlarında ABD askerleri Güney Irak'ta ciddi bir duraklama yaşadıklarında derhal, ABD'nin savaşı kazanmasını, savaşın bir an önce sona ererek ve Irak'ın tekrar dünya kapitalizmine eklemlenmesini istediklerini açıkladılar.)

l Rakip emperyalist güçler ABD karşısında ağırlık merkezi oluşturabilmek için çeşitli düzeylerde saflaşıyorlar, ittifaklar, birlikler oluşturuyorlar. AB, Fransa ve Almanya'nın önderliğinde yeni bir emperyalist kutup olarak gelişiyor. Rusya tüm stratejik aktörlerle çeşitli ilişkiler yoluyla dünya dengeleri içindeki yerini arıyor, yeni saflaşmalar için fırsat kolluyor. Çin ve Orta Asya ülkeleriyle oluşturulan Şangay Beşlisi ittifakı, yine Çin ve Hindistan'la girilen stratejik ilişki arayışları, AB ile geliştirilen ilişkiler bu noktadaki arayışların somut işaretleridir. Çin bu arayışlarda henüz aktif olmasa da, Rusya ile geliştirdiği ilişkiler ve Güneydoğu Asya'daki atak tutumu, yeni bir kutup oluşturma yönündeki ilk adımlar olarak değerlendirilebilir.

l Bu saflaşma, bloklaşma eğilimi yeniden paylaşım sürecinin hızlanmasına bağlı olarak yeni-sömürge dünyasına da değişik ekonomik ve siyasi bloklaşma eğilimleri olarak yansıyor. ABD önderliğinde Kuzey Amerika'daki NAFTA, Latin Amerika'daki MERCOSUR, Afrika'da Afrika Birliği, Güneydoğu Asya'da ASEAN, Asya-Pasifik bölgesinde APEC, Akdeniz'de AB önderliğinde geliştirilmeye çalışılan Akdeniz İşbirliği alanı, Karadeniz işbirliği alanı vb. bunun örnekleridir. Neoliberal küreselleşme süreci bloklaşma eğilimleriyle iç içe yürüyor. Bu gelişmelere bağlı olarak 1945 sonrası kurulan tüm uluslararası kurumların ağırlıkları, rolleri değişiyor. BM'nin uzlaşma platformu olma özelliği önemli ölçüde ortadan kalkmıştır. Özellikle ABD'nin tek yanlı üstünlük stratejisine yönelmesi ile birlikte BM'nin uluslararası süreçlerdeki ağırlığı ciddi biçimde zayıflamıştır.

Emperyalist dünyanın en önemli askeri ittifakı olan NATO esas olarak ABD'nin zorlamaları ile ayakta tutulmaktadır ve özellikle AB üyesi emperyalistlerin askeri alanda kendi ortak güçlerini oluşturma yönündeki çabalarının somutlaşmaya başlamasıyla birlikte işlevini önemli ölçüde yitirmesi beklenen bir durumdur. 1945-90 arasındaki güç dengelerine ve çelişkilere uygun olarak biçimlenmiş tüm uluslararası kurumların yeniden biçimlenmeye, tanımlanmaya başladığı, kimilerinin yeni kurumların ve ilişkilerin oluşmasına bağlı olarak tümünden işlevsizleşmesinin giderek kaçınılmaz hale geldiği bir süreçten geçiyoruz.

l Paylaşım alanları dünyanın sömürge ve yeni-sömürgeleridir. Bu noktada öne çıkan alanlar enerji ve hammadde kaynaklarının yoğunlaştığı Kafkasya, Orta Asya ve özellikle bölgemiz Ortadoğu'dur. Paylaşım alanlarının kritik bölgeleri emperyalistlerin kolektif askeri saldırıları, ya da ABD'nin tek yanlı işgalleriyle özgün biçimlerde klasik sömürgeleştirmeye tabi tutuluyorlar.

Emperyalist saldırganlığa "terörle savaş", "haydut devletleri etkisizleştirme" "insani müdahale" vb. söylemlerle meşruluk yaratılmaya çalışılıyor. Bu noktada askeri saldırganlığın temel çıkış noktası ABD emperyalizmidir. ABD emperyalizmi diğer rakip emperyalist güçlerin askeri ve siyasal açıdan güçlenerek paylaşım alanlarında kendisine meydan okumalarını beklemeden askeri ve siyasal avantajlarını şimdiden paylaşım alanlarında kalıcı mevzilere dönüştürmeyi (ABD'nin "önleyici darbe" stratejisi esas olarak bu amaçla geliştirilmiştir) hedefliyor. ABD emperyalizmi tüm önemli paylaşım alanlarında askeri gücünü konumlandırıyor, yeni-sömürge devletleri tam kontrol altına almaya dönük çeşitli türden operasyonları yoğun biçimde yürütüyor. Diğer emperyalistler ise bu alanlarda ABD'nin derinleştirdiği tarihsel çelişkiler üzerinden ve ekonomik, siyasal güç ve olanaklarını kullanarak mevziler elde etmeye, daha güçlü

müdahaleler için kendilerine alan açmaya çalışıyorlar.

l Önde gelen paylaşım alanı olarak bölgemiz Ortadoğu yeniden paylaşım mücadelelerinin düğüm noktası konumundadır. Sahip olduğu büyük enerji kaynakları, dünyanın diğer sorunlu alanları olan Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya ile bağlantıları, stratejik ulaşım yollarının kesişim noktası olması ve büyük nüfusu ve pazar potansiyeli ile Ortadoğu, emperyalistler arası yeniden paylaşım çatışmalarının, emperyalizme ve yerli oligarşilere karşı mücadelelerin giderek büyüyeceği ve derinleşeceği başlıca bölge olmaya adaydır.

Bölgemiz sadece sahip olduğu uluslararası açıdan stratejik kaynaklar ve jeopolitik konum nedeniyle değil, kendi iç dinamiklerinden (özellikle de çok uluslu sömürgeci ve faşist devlet yapılarından, Arap ulusunun parçalanmışlığından) ötürü de oldukça büyük mücadelelerin arenası konumundadır. Bütün bu çelişkiler iç içe geçmiştir.

Her bir çelişki bir diğeri ile bir biçimde ilişkilendirilerek emperyalist müdahalelerin ve gerici iç çatışmaların kaynağı haline getirilebilmektedir. ABD'nin Irak'ı işgali uluslararası stratejik hesaplardan vb. kaynaklanmasına karşın, Güney Kürdistan'daki faşist Saddam rejiminin zulmünü işgalin meşrulaştırma gerekçesi yapabilmekte, yüzyıldır emperyalistlerin kuklaları tarafından ezilen Güney Kürtleri de bir anda emperyalist işgalin dünyadaki tek destekçisi haline gelebilmektedir. Öte yandan, bu çelişki zeminleri üzerinden gelişen emperyalist paylaşım mücadelelerinin bölgemiz halklarının iradesini hiçe sayan tarzda emperyalistler tarafından 1920'lerde ve kısmen 1945 sonrası biçimlendirilmiş olan siyasal coğrafyasının, yine emperyalistler tarafından şu veya bu düzeyde yeniden biçimlendirilmesi, bu doğrultuda büyük alt-üst oluşların yaşanması güçlü olasılıklardan biridir. Bu alt-üst oluşları aynı zamanda büyük devrimci çıkışlar için muazzam zeminlerin oluşması demektir.

l 1980'lerin başlarında sistemin krizini yönetmek amacıyla devreye sokulan (neoliberalizm, yeni-sağ, postmodernizm eksenli) restorasyon programı 1990 sonrası yeni sürece uyarlanarak sürdürülmektedir. Restorasyon programının yarattığı derin toplumsal yıkım ve ağır sömürü koşulları, yeniden paylaşım mücadelelerinin sert ve çatışmalı ilişkiler dünyası ile birleşerek tam bir barbarlık atmosferi yaratmış, çürümeyi, doğanın ve insanın yıkımını yok oluşun eşğine getirmiştir. Restorasyon programı bu yapıyla emekçilerin giderek daha fazla protestolarıyla ve çeşitli düzeylerdeki mücadeleleriyle karşılaşılıyor.

Öte yandan, yeniden paylaşım tüm sistem güçleri açısından yeni bir dinamizm ve

geniş kitlelerin emperyalist politikalar tarafından hareket geçirilmesini gerektirmektedir.

Sadece bu değil, hızlanan yeniden paylaşım süreci dünya ekonomisinin ve tek tek emperyalistlerin yeni-sömürgelerle ilişkilerinde yeni ekonomik yaklaşımları, ilişki biçimlerini (neoliberalizme karşı, özel ayrıcalıklar getiren devletler arası ikili anlaşmalar yoluyla DTÖ ilkelerinin giderek artan ölçüde ihlali, vb.) gündeme getiriyor. Restorasyon programının temel unsurları bu temelde sistem güçleri tarafından da sorgulanıyor ve çeşitli biçimlerde deliniyor, parçalı dünya yapısına uygun olarak evrim geçiriyor. Bunun her alanda ipuçları ortaya çıkıyor.

l Bu gelişlerin tümü birden neyi gösteriyor? 1990 başlarında reel sosyalizmin çöküşü dünya tablosunu siyasi coğrafyanın değişmesi dahil keskin bir dönüşüme uğrattı. Ancak değişim süreci bu noktada kalamazdı. Değişen dünya tablosunun değişik emperyalist güçlerin çıkarları doğrultusunda düzenlenmesi için mücadeleler ve bu mücadeleler içinde dünyanın yeni bir çehresi kazanması kaçınılmazdı. İşte, 1990 sonrası süreçte dünyanın çehresi, emperyalistler arasında yeniden paylaşılması için bu kez belki daha yavaş biçimde ancak kapsamlı mücadelelerle yeniden biçimleniyor.

Bu sürecin 11 Eylül sonrası dönemde hız kazanan tüm eğilimlerinin tüm dünyada kısa ve orta vadede devam edeceği kesindir.

Uzun vadede de yeniden paylaşım mücadelesinin derinleşeceği açıktır. Ancak bunun nasıl bir uluslararası ilişkileri zemini yaratılarak, genel olarak ve tek tek ülkelerdeki siyasal, ekonomik, askeri biçimlenişine nasıl bir yön verilerek olacağı özellikle ABD emperyalizminin tutumuna; bugünkü tek yanlılık ve üstünlük stratejisini devam ettirip ettiremeyeceğine, oluşacak direnç noktaları nedeniyle ABD'de ve diğer emperyalist ülkelerde farklı arayışların biçimlenip biçimlenmeyeceğini bağlıdır. Bu noktada, emperyalist ülkelerde, sömürge ve yeni-sömürgelerdeki işçi sınıfının ve diğer tüm ezilen emekçi kesimlerin kısa ve orta vadede güçlü direnç noktaları oluşturmaları belirleyici faktörlerden biri olacaktır. Bunun tüm ipuçları bugünden ortaya çıkmaktadır. Emperyalistlerin yaptığı gelecek planlamaları öyle kusursuz saatler gibi işlemiyor. Pek çok irade çatışıyor. Ve emperyalistlerin çatışan iradelerinin yanında halkların iradesi de giderek artan ölçüde tarih sahnesindeki yerini tekrar alıyor. Dünyanın dört bir yanında fişkırarak halk hareketleri ve enternasyonal mücadeleler yeniden paylaşım mücadelesini derinden etkilemeye başlıyor, uluslararası sahnede yeniden paylaşımın karşısında anti-emperyalist, anti-kapitalist ve devrimci kurtuluş mücadeleleri alanı da gelişiyor.

l Proletarya ve ezilen halkların mücadeleleri ya da daha genel bir tanımlamayla sistem karşıtı hareketler 1990 başlarındaki derin moral yıkım ve siyasal gerileme ortamından 1990'ların ortalarından itibaren henüz küçük adımlarla da olsa çıkmaya başlamışlardır. 1990'lar boyunca egemen olan emperyalist yalanlar, kapitalist yıkımın duvarına çarparak parçalanıp, zayıflama sürecine girmiş ve bu nesnel zemin üzerinden oldukça çeşitlilik gösteren talepler temelinde değişik biçimler altında sistem karşıtı hareketler gelişmiştir. Bu hareketlerin bir bölümü (İslamcı hareket, küreselleşme karşıtı hareketin kimi bileşenleri, vb.) yukarıda da ifade ettiğimiz üzere sistemi darbelemelerine karşın, esas olarak ilerici bir programa ve hedeflere sahip değildir.

Sistem karşıtı hareketin daha geniş bir bölümü ise anti-kapitalist, anti-emperyalist özelliklere sahiptir. Neoliberal kapitalist politikaların yarattığı yıkım hem uluslararası düzeydeki eylemlerle, hem de tek tek ülkelerdeki ayaklanma ve mücadelelerle karşılığını buluyor. Anti-kapitalist mücadele geliyor ve her ülkedeki kapitalist yıkımın sistemin bütününden ve özellikle emperyalist güçlerden kaynaklandığı açıkça görülüyor.

Her anti-kapitalist mücadele derhal anti-emperyalist karakter kazanıyor. Her iki mücadele içiçe geçiyor. Böylece herhangi bir ülkedeki herhangi bir sistem karşıtı mücadele sadece o ülke ile sınırlı kalmayan, tüm emperyalist kapitalist sistemi vuran bir mücadeleye dönüşüyor. Bu yoldan emperyalistlerin yeniden paylaşım mücadelelerinin önünde küçük küçük setler örülüyor.

Çok uluslu yeni-sömürgelerdeki devrimci olmayan uluslaşma süreçlerinin sonucunda ezilen uluslar, ulusal demokratik hakları için ayağa kalkıyor. Sistem içi dengeler zorlanıyor. Yeni bir ulusal kurtuluş mücadeleleri dalgası mayalanıyor. Bu mücadeleler bugünkü aşamada genellikle geleneksel ideolojik ve siyasal düşüncelere (din, milliyetçilik vb.) yaslanıyorlar ve savaştıkları yeni-sömürge ülkelerin yönetimlerine karşı emperyalist ülkelere medet umuyorlar ve devrimci-demokratik önderliklerden yoksunlar. Bu niteliklerine karşın statükoları bozuyorlar, dünyanın siyasal coğrafyasının yeniden biçimlenişinde giderek artan rol oynuyorlar. Ulusal demokratik taleplerin haklı ve meşru niteliği devrimci mücadeleler için yeni ve büyük bir nesnel zemin oluşturuyor. Bu mücadeleler sistem içi önderliklerin ve emperyalist ağabeylerin kaçınılmaz ihanetlerinin yaratacağı sancılı yollardan geçecekler, bu kesin.

Devrimci önderliklerde bu süreç içinde mayalanacaktır ve geliştikleri ölçüde de dünyanın yeniden biçimlenmesinde sadece emperyalistlerin iradesi değil, halkların iradesi de güçlü bir rol oynayacaktır.

Emperyalist yeniden paylaşım mücadelesinde, paylaşım alanları salt tek tek

lkeler düzeyinde değil, esas olarak bölgesel düzeylerde ele alınmaktadır; Ortadoğu, Kafkasya, Orta Asya, Güneydoğu Asya, Balkanlar vb.. Bu bölgeler siyasal, etnik, sosyal, ekonomik, tarihsel vb. zellikleriyle pek çok özellikleriyle i içe geçmiş, oldukça fazla ortak paydaya sahip olan ve birindeki gelişmelerin diğerlerindeki gelişmeleri tetiklediği ülkelerden oluşuyor. Neoliberal ve yeni sağ politikalar ve paylaşım mücadelelerinin yarattığı ilişki ve çelişkiler bu ortak etkileşimi daha gclendirmiştir. Bu bölgelerde emperyalistler ve işbirlikçi yeni-sömürge egemenleri tarafından geliştirilen bölgesel bloklar ve ittifaklar her bölgedeki ülkelerin kaderlerini birbirlerine daha fazla bağlıyor. Son on yılda bu bölgelerdeki ülkelerde yaşanan bütün gelişmeler kısa sürede bölgesel çapta gelişmelere ve çatışmalara yol açarak, bölgesel zincirlerin ne denli gcl hale geldiğini göstermiştir. Bu durum aynı zamanda devrimci gelişmelerin benzer dinamikler taşıyacağını göstermektedir.

Bu nesnelliğin devrimci mücadeledeki karşılığının bölgesel devrimler olarak billurlaşacağı, bunun olanaklarının geçmişe nazaran çok daha fazla büyüdüğü açıktır. Emperyalistlerin bölgesel çapta geliştirdiği saldırılar ve paylaşım mücadelelerinin karşılığının da bölgesel devrimci mücadeleler ile verilmesi kaçınılmazdır. Aslında bunun somut rneği İslamcı hareketin tüm Ortadoğu çapında geliştirdiği devrimci karakter taşımayan mücadele ile görülmektedir.

Bu bağlamda Partimizin 1970 başlarında formüle ettiği Ortadoğu Devrimci emberi tezi bugün her zamankinden daha fazla gerçeklenme olanağına sahiptir. Devrimci gclerin toparlanarak gelişmesine paralel olarak tüm dünyada bölgesel devrim perspektifinin ve pratiğinin gelişeceğini bugünden söyleyebiliriz. Nesnel koşullar bölgesel devrim mücadelesini bir olanak olmaktan çıkarıp, bir zorunluluk olarak devrimci gclerin ve halkların önüne koymaktadır.

Bölgesel devrimci mücadeleler halkların iradesini somutlaştıracak ve dünyanın yeniden biçimlenmesinde başat rol oynayacak öğelerden biri olacaktır. Buna paralel olarak kurulacak devrimci iktidarların bölgesel devrimci halk cumhuriyetleri, federasyonları, vb. biçimler altında birleşik gclere dönüşmesi giderek daha olanaklı ve gerekli bir olasılığa dönüşmektedir.

Reel sosyalist ülkelerde kapitalist restorasyonun yarattığı yıkım sosyalist gclerin yeniden g kazanmasının zeminlerini yaratıyor.

Devrimci gcler henüz yavaş da olsa giderek toparlanıyor. Kolombiya, Nepal ve Filistin örneklerinde görüldüğü üzere dünya gündemine giren, sistemin hesaplarını bozan, i çelişkilerini derinleştiren, halklarını devrime yaklaştıran mücadeleler geliştiriyorlar.

l Bugün gelişmekte olan küreselleşme ve emperyalist savaş karşıtı uluslararası eylemlerden, tek tek ülkelerde gelişen kitlesel mücadele ve ayaklanmalara, İslamcı saldırılardan, yeni-sömürgeler coğrafyasında gücünü koruyup büyüten devrimci güçlerin mücadelelerine değin tüm mücadeleleri emperyalist-kapitalist dünya sistemine karşı gelişecek büyük devrimci dalganın öncü sarsıntıları olarak görebiliriz. Emperyalistler arası fay hatları kırılıyor. Emperyalist-kapitalist sistemle proletarya ve emekçi halklar arasındaki fay hatları da kırılacaktır.

Öncü sarsıntılardan büyük devrim depremlerine uzanan bir fay hattı her önemli gelişme ile kırılıyor. 1990'ların başlarındaki umutsuzluk, kaçış atmosferi giderek yerini karşı durma ve savaşma isteğine bırakıyor.

Ancak devrimci ve kimi ulusal demokratik hareketler dışında hareketin bütününe belirleyen olgu protestoculuktur. Somut programlar ve alternatifler eksenine dayanmaktan, çeşitli düzeylerde enternasyonal kalıcı birlikler oluşturmaktan (bu durum devrimci güçler içinde geçerlidir) uzaktır. Bu hareketler yeni sürecin özelliklerini taşımaktadırlar ve daha ileri mücadele ve örgütlülük biçimleri için bir ilk basamak rolünü oynamaktadırlar. Bu hareketleri ve bu hareketlerin üzerinde geliştiği nesnel çelişki alanlarını bir yanıyla da yeni tarihsel sürecin-geleceğin yeni kuşak devrimci ve demokratik hareketlerinin döl yatağı olarak da görebiliriz.

l Bu süreçlerin hızlanması ve örgütlülük, program vb. açılardan daha gelişkin noktalara sıçraması esas olarak devrimci güçlerin sürecin ortaya çıkardığı ihtiyaçlara uygun güçlü müdahalelerine bağlıdır. Başkaca hiçbir gelişmenin süreci daha ileri noktalara sıçratması beklenemez.

Bu noktada belirleyici faktör; devrimci güçlerin yeni sürecin ortaya çıkardığı çelişki ve dinamiklerin ve sosyalizmin tarihsel sorunlarının çözülmesi üzerinden geliştirecekleri devrimci atılımlar yoluyla devrimci sosyalizm fikrini ve eylemini yeniden tüm dünyanın gündemine başat dinamiklerden biri olarak sokmalarıdır. Böylesi bir devrimci pratik geliştirilmeden hayatın her alanında parçalı biçimde gelişen sistem karşıtı mücadelelerin de sonuç alıcı bir mecraya girmesi mümkün değildir. Devrimci sosyalist eylemle güçlü biçimde ilişkilenemeyen kitlesel ve diğer mücadelelerin zamanla yorulması, sistem içi kanallarda etkisizleştirilmesi, sistem açısından 'mozaığın bir parçası' haline getirilmesi güçlü bir olasılıktır. 1945-90 sürecindeki pek çok mücadelenin, özellikle emperyalist metropollerdeki 68 hareketinin ve 1980'lerdeki çevreci, nükleer silah karşıtı ve feminist hareketin, köylü hareketlerinin pratiği bu noktada yeterince aydınlatıcıdır.

Yeni sürecin kitlesel mücadeleler kuşağının 80'lere nazaran daha sağlam zeminde

gelişiklerini söylenebilir; anti-emperyalist karakterleri daha net, anti-kapitalist yönleri daha güçlü.. Parça sorunları gündeme getiren pek çok güç hala oldukça etkin, ayrıca bütün güçleri birleştiren anti-emperyalist, anti-kapitalist karakter daha önde ve belirgin. Fakat bütün bu olumlu özellikler uzun yıllara yayılacak mücadeleler için bozulmaya karşı tek başına güvence sağlayamaz.

Bu bağlamda, devrimci yenilenme perspektifiyle tek tek ülkelerde geliştirilecek devrimci atılımların sadece o ülkelerle sınırlı kalmayacak tüm dünyadaki kitlesel mücadeleler üzerinde büyük moral ve siyasal yükselişler yaratacak etkisi olacağı açıktır. Hiç kuşkusuz, devrimci güçlerin görevleri salt kendi ülkelerinde devrimci atılımları gerçekleştirmek değildir. Daha bugünden açıkça görülmektedir ki, devrimci atılım aynı zamanda somut büyük enternasyonalist görevlerle de yüklüdür. Salt kendi ülkesinin devrimci görevleriyle kendini sınırlamış bir devrimci hareketin emperyalistlerin dünya çapında geliştirdikleri programlar karşısında ciddi tıkanmalarla karşılaşması kaçınılmazdır. Kaldı ki, tüm dünyada gelişen enternasyonal mücadeleler karşısında böylesi bir tutum darlaşmayı ve enternasyonal görevlerden kaçışı da ifade eder. Öte yandan, artık enternasyonalist mücadele en küçük pratik bağlamında dahi, dünya proletaryasının ve devrimci güçlerinin eylemleri ile dayanışma eylemleri boyutunu hızla aşmaktadır. Küreselleşme karşıtı mücadelelerden, bölgesel çapta birliklere değin, sistem karşıtı güçler ve devrimci hareketler emperyalist-kapitalist sisteme karşı dünyanın dört bir yanında ortak eylemler ve mücadeleler geliştiriyorlar.

1 Öyleyse enternasyonal alanda devrimci güçlerin yoğunlaşma alanlarını ana hatlarıyla ortaya koyarsak;

Öncelikli olarak, tek tek her ülkede devrimci sosyalist iradeyi devrimci atılımlar yoluyla ülkelerin kaderlerinin belirleyici olgularından biri haline getirmek görevi duruyor devrimci güçlerin önünde. Ve her devrimci çıkışın güçlü bir enternasyonal mücadele düşüncesi ve eylemini içerdiği ölçüde bir atılım olarak gelişeceği kesindir. Böylesi bir irade ve eylem hem tek tek ülkelerde, hem de enternasyonal düzeyde yükseliş için olmazsa olmaz koşuldur. Devrimci iradeyi devrimci atılım ve öncü parti yoluyla somutlaştıramamış güçlerin ne yerel, nede enternasyonal düzeyde güçlü bir rol oynamaları beklenemez. Devrimci atılım ve öncü parti yolundaki çabalar(ımız) da enternasyonal görevlerle iç içe ele alınmak zorundadır.

Tek tek ülkelerdeki devrimci mücadelelerin desteklenmesi çabalarından vazgeçmeden, dünya çapında ve bölgesel düzeyde ortak eylemler ve mücadele kampanyaları ve örgütlülükleri yaratmak, bunların örgütlenmesine aktif biçimde

katkıda bulunmak, öncü rolleri pratik etkinlik yoluyla kazanmak enternasyonal mücadelenin başlıca görevlerinden biri haline gelmiştir.

Enternasyonal mücadelenin değişik düzeylerini farklı enternasyonal ilişkiler ve örgütlülükler, programlar temelinde kurumlaştırmak ve hedefler noktasında berraklığa kavuşturmak devrimci güçlerin enternasyonal alandaki temel görevleri arasındadır. Küreselleşme ve emperyalist savaş karşıtı hareketin sağlam bir anti-emperyalist, anti-kapitalist programa kavuşturulması, kalıcı enternasyonal örgütlenme biçimlerinin yaratılması bu noktadaki başlıca görevlerden birini oluşturuyor. İkincisi, çeşitli ülkelerde gelişen, konumlarını sağlamlaştıran devrimci sosyalist güçler ile somut ve kalıcı bağlar kurmak ve bunun üzerinden devrimci sosyalist bir enternasyonal örgütlenmenin yaratılması için somut adımlar atmak, dünya devrimci sosyalist güçlerinin birliğini nüve düzeyinde de olsa geliştirmek enternasyonal mücadelenin en temel görevlerinden biri durumundadır.

Üçüncüsü, bu çabalarla paralel olarak bölgemiz Ortadoğu'da anti-emperyalist, anti-kapitalist düzeyde ve devrimci sosyalist güçlerin bölgesel çapta enternasyonal birliği için mücadele yürütmek; bunun için Ortadoğu'da mayalanan büyük değişimlerin ve savaşımaların programatik çerçevesini ve pratik görevlerini somutlaştırıcı çabaları ve basitten karmaşığa doğru gelişen dayanışma mücadelelerini ve ortak pratik mücadele platformlarını oluşturmak devrimci sosyalizmin temel enternasyonal görevleri arasındadır.

111

1990 başlarında yaşanan büyük değişimlerin emperyalizmin ve sosyalist güçlerin gelişim seyri açısından önemli bir dönemeç noktası olduğunu ve pek çok yönüyle 1990 öncesi süreçten ayrılan yeni bir tarihsel sürecin geliştiğini sık sık vurguluyoruz.

Yeni tarihsel sürecin oldukça dinamik bir yapıya sahip olduğu istisnasız her gelişme ile özellikle de uluslararası gelişmelerdeki hız ve hareketlilikle açıkça görülüyor.

Sürecin dinamik ve süreklilik arz eden yoğun çelişki ve çatışmalarıyla biçimlenen değişimler nispeten istikrarlı bir dünya tablosunun; istikrarlı uluslararası ilişki ve kurumların ortaya çıkışına olanak vermiyor.

Bu durum doğal olarak 1945-90 arası sürecin iki kutuplu belli ölçülerde durağan ilişki ve çelişkilerine göre biçimlenmiş siyasal düşünme tarzının durumu kavramasını güçleştiriyor. Kimse yeni tarihsel sürecin kısa ve orta vadede 1945-90 döneminde olduğu gibi dinginliğe kavuşmasını, nispeten statik statükoların

oluşmasını beklememelidir. Ve bu dinamik gelişmelerden hareketle de artık özellikle de 2000'lerin başından bu yana ortaya çıkan gelişmelerden sonra, taşların henüz yerine oturmadığı vb. sonuçları çıkarmak anlamlı değildir.

Tersine, statükoların sürekli bozulması ve yeniden kurulması durumu yeni tarihsel sürecin temel özelliklerinden biridir, yani onu belirleyen köşe taşlarından biridir. Yeni tarihsel süreç 'suların durulduğu', her şeyin sadeleştiği, basit denklemlerle anlaşılabilen bir süreç olmayacak.

Bu süreç her alanda çarpıcı gelişmelerle derinleşiyor. Devrimci sosyalist hareket yeni tarihsel sürecin karmaşık ilişki ve çelişkilerinin devrimci pratiğe ışık tutacak tarzda bütünlüklü olarak kavranmasını ve somut pratiklerin geliştirilmesini devrimci yenilenme ve atılımın ana damarlarından biri olarak ele alıyor.

Giderek hızlanan uluslararası alandaki büyük mücadeleler ve yarattıkları çok yönlü sonuçlar bu sürecin ana halkalarından birini oluşturuyor. Emperyalist yeniden paylaşımın hızlanması uluslararası alanda dünyayı, reel sosyalizmin çöküşünün ardından yeniden biçimlendirirken büyük nesnel devrimci zeminler oluşuyor. Devrimci ve anti-emperyalist, anti-kapitalist güçler kendilerini bu zeminler üzerinden değişik düzeylerde üretmeye çalışıyor. Yukarıda bu sürecin ana hatlarını ortaya koyduk.

Açıkça görülüyor ki, salt ideolojik, politik çizgimizin tarihsel haklılığından ötürü değil, büyüyen enternasyonal ve yerel mücadelelerin gelişme ivmesinden ötürü de umutlarımız çoğalıyor. Devrimci sosyalist hareket tüm çelişkilerin odağındaki Ortadoğu'da büyük devrimci potansiyeller ve nesnel zeminlerle yüklü olan coğrafyamızda devrimci yenilenme ve atılım perspektifiyle varolan umutların büyük sıçramalar yapmasını sağlayacaktır. Bu irade ve bilinci adım adım örüyoruz. İrade ve bilinç artık daha hızlı örülmeli, daha güçlü pratikleşmelidir. Görev budur...